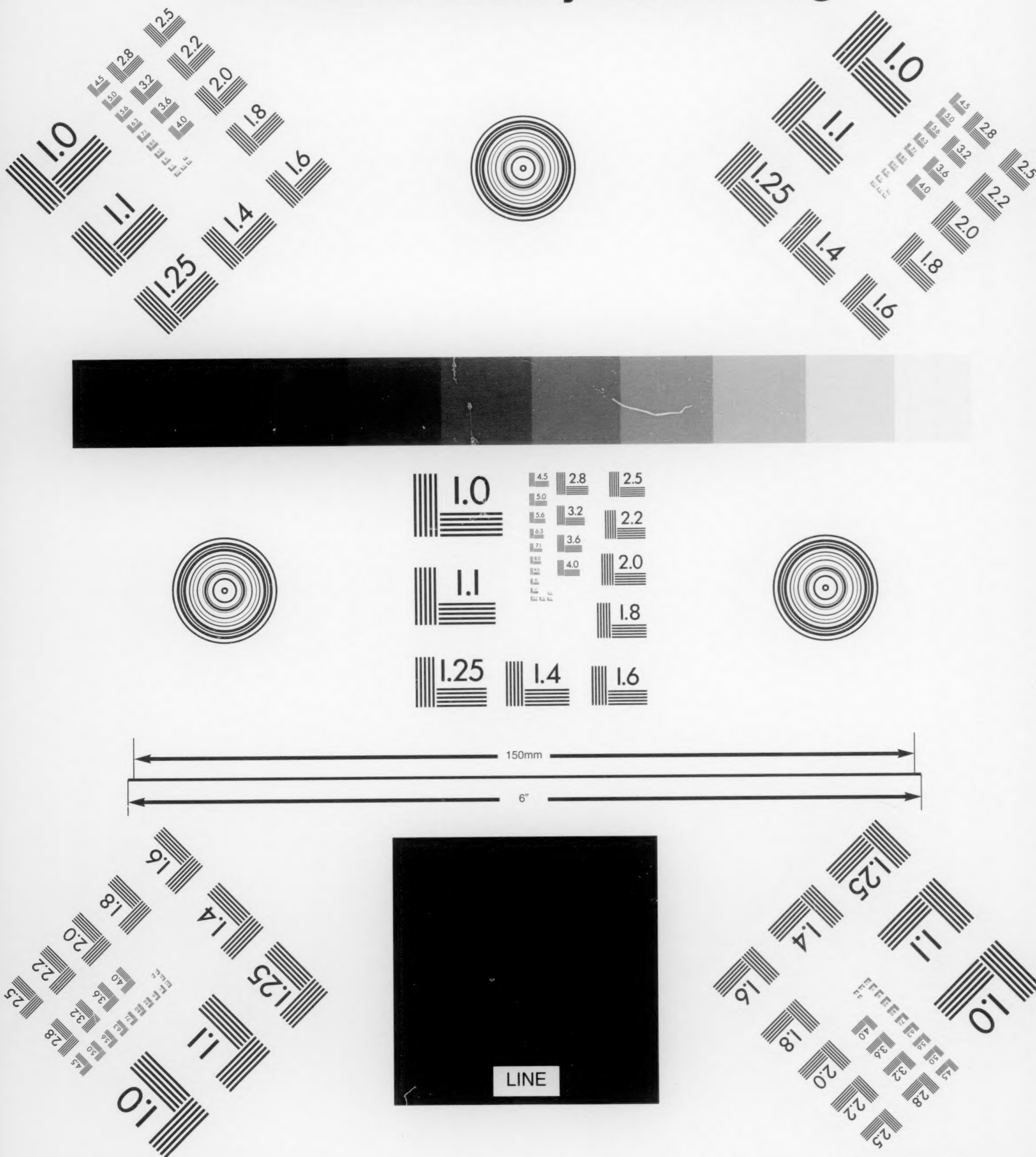

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 © Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

STATE OF NEW YORK

IN SENATE
JANUARY 1, 1901

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20004-1875.1

Kornbluth, Zisel.

**Motye meylekh: der
stolyer: a lebensbild in
fir akten.**

Pshemishl, 1927.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1875.1

Kornbluth, Zisel.

Motye meylekh: der stolyer: a lebensbild in fir akten.

Pshemishl: Ferlag fon Amkroynt et Fraynd, bukhhandlung, 1927.

54 p. ; 23 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Poland-Przemysl.

ID: NXYH01-B3492 CC: 9114 DCF: [HBR]

CALL: /106143a

Reduction ratio

X 10.0

מאפייע מילך

דער סטאליער

א לעבענסבילד אין 4 אקטען.

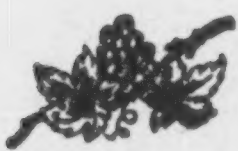
פון

ז. הארנבלוטה.

פערלאג פאן

אמקרויט עט פריינד, בוכהאנדלונג, פשעמיש.

1908

МОТЪ МАЙЛЕХЪ ДЕРЪ СТОЛЭРЪ.

Издательство Амкрата и Фрейнда въ Перемишлю (Австрия).

Типографія С. Л. Дейтшера, Подгурже-Краковъ.

פערזאנען:

מאטע מלך ענקער, איין סטאליער.

מירל, זיין פרוי.

בעניע, זייער זוהן.

דזשעניע, זייער טאכטער.

מאריס בלייכמאן, ענבער'ס נעפפע.

הענרי לייכטענבערג, זוהן פון א רייכען פאבריקאנט.

מירדכי איציק ואוולקע, א חזן.

וויקטאר ראנע.

מאדאם סמיטה.

א טעאטער דירעקטאר.

נעסמ, עמז, עמז, דיא האנדלונג קומט פאר אין ניו-יורק.

ערשטער אַהט.

(וואָהנאָג ביי מאַטיע סלך, אין פאָרדערגרונד א קער, אין אונטערגרונד א טהיער
אין א אנדער צימער ארויף, רעכטס א טיער וואס געהט אין שלאפצימער, לינקס
א טיער אין האל ארויף, לינקס פון הינטערגרונד א ציגעמאכטער שראנק, געוועהנליך
מעכעל, 7 אחר אבענד, מירל שטעהט אין וואשט געשירר, זאזוליע, בעניע
זיטצען ביים טיש און עסען נאכטמאָהל.)

בעניע: (מיט פולען טויל) מאך דיא וופע שניעל!

מירל: וואס זעצטו מיר אזוי דיא נשמה? וואס איילקסטו דיר? (גיט איהם וופע).

בעניע: איך דארף געהן זעהן א לעגנשוי איך וועל באַלד נים קרינען קינע
קאפסטען.

מירל: וואס דארפסטו זעהן?

זאזוליע: וואס דארפסטו זעהן, בעניאלע?

בעניע: א לעגנשוי, דיא ווייט נים? אין לאנדאן טעאטער וויא דיא מיידלעך
ווייזען דיא לעגס דיא פיס!

מירל: איהר זעהט אויף וואס ער האט אזוי שניעל געריסען דיא הויט.

זאזוליע: עס איז בעסער וויא צו געהן צו סליחות, וויא איך בין א יוד.
(גיט איהם א קלאס אין פלייצע) ביזט אלרייט, בעניאלע, א נקבה אויף דיר!

בעניע: וואס איז סליחות, מר. זאזוליע, וואס מען דרעהט ארום אין קאפף?

מירל: וואלקט שוין געמענט אלליין ויין דיא פפּרה, מיין ווינדאלע!

זאזוליע: (גיט איהם א קניס) א וואוילער תנא, בעניאלע, אמעריקא גיבט
ארויס גדולים, קאלאמבוס איז אלרייט א נקבה אויף איהם! (גארגעלט)

ויר, פערטשעפט ויר.)

בעניע: אייער האלו איז נים אלרייט, א נקבה אויף איהם!

זאזוליע: מס, עגביר, וואו זענען קינע איער?

מירל: אייערע אייער? איז א ווייטאג איז מיר, אפשר האב איך ווי פערטון
 אין די פארפעל (לויפט צום געשייר ערבליקט ווי, ברענגט) אט נענען ווי (שמעל:
 א טעלער אויס'ן טיש).

זאזוליע: (טרינקט אויס דיא אויער, בעניע ווירד פערטיג מיט'ן עסען, וויל געהן) בעניעלי:
 בעניע: נו?

זאזוליע: וויא אזוי הייסט עס א לענשו? ביזט אלרייט, א נכפה אויף דיר.
בעניע: דיא לענס ונענען אייך גוט אין קאפף אריין, עס וועט ויך נאך אייך
 חלומען ביי נאכט (אכ).

מירל: שוין אייה שבת צו נאכטס דיא ערשטע סליחות!
זאזוליע: יא (וינגט) נא כל מדה נכונה (גוט מירלען א קיטצעל, ויא ווייזט איהם
 מיט'ן פינגער וויא איהר מאן איז, זאזוליע קוקט אין טהור וויא דושעני טהוט ויך אן)
זאזוליע: דושעני שטעהט אין מעבעלציקער נעבען א שפיגעל אהן
 א בלווע, עס איז א עבירה מירל — וויא איך בין א יוד.

מירל: אז עס איז א עבירה וואס זשע קוקט איהר?
זאזוליע: איך מיינ עס איז א עבירה וואס עס איז נישט אין קעף!
מירל: א רעכטער חון, געהט אנוועק פון דער טיער, פע...
זאזוליע: עס איז נאר נישט פע, חלעבען ויא האט געהר א שטענעם האלן,
 שעהנע אקסלען, נא כל מדה נכונה (קיטצעלט מירלען).

מירל: חון, איהר מריענט דעם פסק, עס ליגען מיר נישט אין וינען אייערע
 נארשקייטען, איהר ווייסט וואס דושעני פוצט ויך דארט אזוי?
זאזוליע: פון וואנען זאל איך עס וויסען?
מירל: ויא געהט אויף א באל!

זאזוליע: מיט איהר שעפ'ס זונדאלע?
מירל: וואס דען מיט'ן גראמען פלעכטער? מאקי נור בעלער פעהלען
 איהם, לאז ער ויך בעסער קויפען א פאר שייך, ער וועט שוין מעהר
 נישט קומען אהער, איך האב איהם געזאגט נעכטען, אז ער וועט
 איבערטריטען מיין שוועל, וועט ער עפנען מיט'ן קאפ דיא טיער, אזא
 גרינע חיה, ער קען פאר ויך קיין לעבען נישט מאכען פעהלט איהם
 נאך א ווייב צום דלית, וואס וועט ער איהר נעבען עסען, דיא
 גראמען וינע?

זאזוליע: מס, ענביר מאכט נור נישט מאריסען אויסצודרעהען, לעצטען
 דיענסטאג איז געווען וינס א געדיכטעל איבערזעצט אין דער ענגלי-
 שער צייטונג, ער האט א גרויסען מאלענט, ער וועט נאך א מאהל ויין
 א גרויסער שרייבער און מאכען דיא מאנע, לאז ער ויך נור אויסגרינען
 וועט ער ויין אלרייט!

מירל: נו, און ביז ער וועט ויין אלרייט, וועט עסען דושעני וינע גראמען,
 ויא וועט וי שטעלען אין משולענט?
זאזוליע: ער וויל דאך מארנען נישט געהן חתונה האבען!

מירל: קומט איהם מאקי א יישר בתי, וועל איך ווארטען ביז ער וועט
 א מאהל אין א פורים מאכען א לעבען און דערנווייל ארויסלאזען אזא
 גליק פון דער האנד?

זאזוליע: מס, ענביר, איהר ונענט נאך נישט ויכער, אז דער, וויא הייסט ער,
 העקרי, איז פאר דושעני'ן א גליק.

מירל: אנדאי אייער חזנית טראגט אייך מעהר וויא ויין בלומען פאבריק!
זאזוליע: דיא בלומען פאבריק איז ויין טאטענס, און איהר ווייסט נאך
 נישט צו ויין טאטע וועט וועלין דעם שדוך, און עס איז נאך א גרויסע
 פראגע צי דער יונגער מאן מיינט דאס ערנסט?

מירל: איהר מיט מיין מאן קענט נור לענען שטיינער אויף דעם הערצען,
 וואס איז? אין אמעריקא איז עפעס א ניעס אז א גבירס א קינד פער-
 ליעכט ויך אין א ארעם מיידעל ווייל ויא איז שעהן, אז ער, ווי הייסט
 ער, וואנדערבליכע, האט ויך פערליעכט אין א מעקלערס א מאכטער,
 און האט מיט איהר חתונה געהאט, ווען איך האב געדיענט אין ארעסע
 האט מיין בעל הבית'טית ווהן ויך פערליעכט אין א מעקלערס
 א מאכטער און האט מיט איהר חתונה געהאט, דיא בעל הבית'טע
 האט ויך געמארדענוועט און געשרינען! האסטו געזעהן?

זאזוליע: זאל אייך נאט העלפען (עפענט דיא שאפע, טהוט ויך אן, לאסט ויך געהן
 הערט דושעני'ס שטימע פון די קוליסען).

דושעני: אוי, נאך דעם באל איז רוהע, נאך דעם באל איז פריי, מען לעכט
 מען טאנצט!
זאזוליע: אוי איז דאמאלס גרויכע צרות (אכ).

מידעל, ביי דיין טאטענס ארבייטער ביי זיי איז דאך דיא נאנצע
עהרליכקייט.

דזשעני : וואס ווייסט דער טאטע? וואס ער הערט אין דער פערזאן
און וואס ער לאזט אין דער צייטונג איז דאך ביי איהם הייליג, הענרי
מיינט ניט ערנסט? ער איז דאך פערליעבט אין מיר בוי צום שטערבען
אז ער זאל נישט מיינען ערנסט וואלט ער דאך מיך נישט גענומען אין
טעאטער אלע מאל אויף בעלע, היינט נעמט ער מיך אויף א באר
וואו עס וועלען זיין וויינע פריינדע און בעקאנטע, ער וויל מיך פאר זיי
פארשטעלען!

מירל : (קוקט אויפן וויגאר) אוי א ווייטונג איז מיר, איך האב מיך דא אזוי
פארעכט עס איז שוין באלד וויינער ז און איך בין נאך ניט געווען אין
העסטער סטריט, עס איז דאך היינט דאנערשטיג, דזשעני, לעג
א טישטאך אויף דעם טיש איך מוז אנטלויפען (נעמט א שאל מיט א קיי-
שעל, עס הערט זיך חראפען פון שלאפצימער) הער נור ווי ער חראפעט דער
טאטע דיינער נאר ווי א אקס, אבנעהיט זאל מען ווערען! (אב).

דזשעני : ער ארבייט ווי א אקס שלאפט ער וויא א אקס, ווארט טאטעניו
באלד וועסטו שוין אין גאנצען ניט דארפען ארבייטען (פיווע) ווען
מארים זאל זיין אזוי רייך וויא הענרי - וויא ער לייעבט מיך דער
אונגליקליכער, אבער זיין די מאמע איז גערעכט, געלד איז די וועקט,
ביי א יודישען דיקטער קען דאס ווייב האבען נור יענע וועלט! (מען
קלאט) ביטע!

(אויפטויט מאריס פערסאפעט).

וואס איז מיט דיר מאריס, וואס ביזטו אזוי פערסאפעט פון די טרעפ?

מאריס : נאר ניט! אוי דזשעני וויא שוין דו ביזט!

דזשעני : שטארק שוין? ועצט דיר אנדער, דו ביזט בלאס וויא א מת!

מאריס : וועט די מאמע אזוי שניעל ניט ארויפקומען!

דזשעני : זיין! זי איז געגאנגען אין העסטער סטריט, זי האט דיר געקומען
אזוי בעליידיגט האט זי מיר געזאגט, זי האט דיר פערבאטען צו
קומען א הער, איך בין ניט שווקדיג איך האב מיך מיט איהר געקריגט
דערפאר, גלויב מיר עס האט מיר געריסען דאס הערץ אויף דיר, איך
האב געמיינט דו וועסט זיין בעז אויף מיר!

מאריס : בייז אויף דיר? (ויסצט) הקווא! וואלט איך געקענט זיין בעז אויף
דיר, צעהן א וויינער אין דער פרייה האב איך היינט געמוסט די ארבייט
א וועק לעגען, דאס געשעפט האט זיך מיט מיר געדרעהט, איך האב
געמאכט א נייע מאדע הענדקאך, האב איך אויפגעזעצט דיא קרענען
אויף דיא ארבעט.

דזשעני : דו ביסט ארגינאל וויא אין דיין שרייבען!

מאריס : פון ועקס א וויינער האב איך מיך ארום געדרעהט פאר דעם
טויטער פונם הויז טאטער וועסטו אראפקומען, יעצט האב איך געזעהן
דיא מאמע אראפגעהן מיטן קיישער בין איך ארויפגעלאפען, אבער
איך זעה אז איך שטערע דיר, דו ביסט אנגעטון וויא צו א באל ער
וועט מן הסתם באקד קומען (ווייל זיך אויפהייבען).

דזשעני : ויטן, ויטן וואס איז ער דארף קומען (אפארט) א וויא ער ליידעט
נעבעד דער ארומער מאריס!

מאריס : (ווי פאר זיך) זא איך בין ארום, און ער איז רייך! דו בעדויערסט
מיך דזשעני? גלויב מיר אז איך בעדויערע דיר נאך מעהר, דער גלאנץ
פון זיין געלד האט פערבלענדעט דיין הערץ, דו וועסט דיאמאנטען
נור פון זיין פארהעמדעל וואס פערדעקט זיין הערץ, וואלסטו געקענט
אריין קוקען אין זיין הערץ, דאן וואלסטו געזעהן אז דארט איז ניט קיין
נאלד און דיאמאנטען, דו וואלסט דאן אנטלאפען פון איהם און געקומען
צו דעם ארומען מאריס וועלכער האט א הערץ וואס איז פול מיט
דער ריינסטער פשרסטער ליעבע, אבער וואס רעד איך נארישקייטען
פוסטע גליקען, דער איינציגער קלאנג פון וועלכען דאס הערץ פון
אמערקאנישע מידלעך ווירד געויהרט, איז דער קלאנג פון דעם
דאלאר!

דזשעני : דיא אמעריקאנער מידלעך ווייסען דעם טעם פון דער ארבייט
אין אמעריקא, און מווען זיך שיצען געגען דעם, זיי געהען אין שוהל פון
בימערען לעבען, איבער דעם ווענען זיי פראקטיש, ליעבע און איבער-
געבענהייט ווענען טאקי טייערע זאכען, אבער נאך דער חתונה ווירד
דיא ליעבע אבגעקיהלט, דיא איבערגעבענהייט צעקריכט זיך, און ווען
קיין געלד איז נישטא, בלייבט נור איבער דיא טרויריגע פראנץ פון
עטליכע קינדערלעך מיט א קינדיגונג אין דער האנד, מאריס, איך

בין איבערצייגט אז דיא האסט מיך ליעב און דיא ווילסט אז איך זאל
גליקליך זיין. אבער וואשען וועט און נישט האבען וואס צו עסען אין
דער שלעכטער צייט און ווערען אויסגעריסען פון קינדערלעך, וויא
במעט אלע פרויען פון ארבייטער. הייסט דאס גליקליך זיין? דוא
קענסט מיט א בלעטל שעקספיר אבלעבען א טאג און ווען דיא
שרייבסט א געדיכט ביזטו דער גליקליכסטער מענטש אויף דער וועלט.
איך קען קיין געדיכט נישט שרייבען און שעקספיר האסט מיר
געבער אויסגעט דעם קאפ אבער זאט צו זיין מוז איך עסען א גוטען
מיטאג. אום צו זיין גליקליך מוז איך האבען שעהנע קליידער, ציהרונג
אז איך געה אין גרענד סטריט און זעה אין דיא פענסטער דיא טייערע
קליידער געהן מיר אויף דיא בוחות אויס, (מאָרריס שאַקעלט מיטן קאפ) דיא
שאַקעלט מיטן קאפ ביי דיר קומט אויס, אז איך בין נאָריש
פערדאָרבען?

מאָרריס: (ויפצט) דיא נאָצע וועלט איז נאָריש און פערדאָרבען און איהרע
אייגנדיקטונגען זענען שלעכט!

דזשעני: דוא וועסט אבער דיא וועלט נישט איבערמאכען, און איך וועל
מיך אלליין אויף נישט איבערמאכען, מאָרריס, מיר זענען נישט
קיין פאר!

מאָרריס: (הייבט זיך אויף) אבער ער איז אויך פאר דיר נישט קיין פאר.
דזשעני, איך בין דיין קוויטע, מיר זענען צוזאמען אויפגעוואקסען, ווען
דוא ביזט אונזעק געפאחרען קיין אמעריקא ביזטו דאמאלס אלט געווען
13 יאהר און איך 14 יאהר, און דאמאלס שוין האב איך דיר געליעבט.
דוא ווייסט, אז איך האב נישט געדארפט קומען קיין אמעריקא, איך
בין געקומען נור צוליב דיר, איך האב גערעכענט, אז איך וועל דיר
טרעפען דיעזעלבע שיינדאלע, וואס פלעגסט ריעב האבען וואָסער אויף
דער נאכט זיך אויסטהון באַרפּוס און אַרומלויפּען מיט מיר צום
גרינעם באַרג פון אונטער דער שוהל, און מיר דערצעהלען פון
א פאלאסט וואס ווא האט ערניץ מיט דיענסטען מיט משרתים, אבער
אין דיא צעהן יאהר וואס מיר זענען געווען צעשייט ביזטו געווארען
א אנדערע. דער פאלאסט פון דער פאנטאזיע שטעלט דיר נישט צו-
פריעדען ווילסטו האבען א פאלאסט מיט משרתים טאקי אין דער

ווירקליכקייט, אבער דזשעני דוא האסט אונזעקנעשטעלט דעם פאלאסט
אויף דעם פונדאמענט פון זיינע פערשפּרעכונגען און דאס איז צו
א פוילער פונדאמענט!

דזשעני: דאס איז געמיין פון דיר, דוא האסט מיט איהם קיין צעהן ווערטער
גערעדט, און דוא רעדסט ווענען איהם גלייך ער וואלט געווען דער
נידריגסטער אויסוואורף, עס איז געמיין נידערשטעכטיג.

מאָרריס: דוא קענסט זיין בעז אויף מיר און מיך ווערלען, און איך זאג
וואס איך דענק, איך גלייב איהם נישט, זיינע רייד זענען ביי איהם אזוי
פאלש וויא זיינע בלומען, איך גלייב נישט אין דער ליעבע פון די
רייכע צו דיא אַרמֶע!

דזשעני: דיא מיט מיין מאטען רעדען אב דיא הויט פון דיא ראכע, וואס
האבען זיי אייך געטון, זיי האבען ביי אייך צוגענומען דעם דלות וואס
איהר האט מיטגעבראכט פון דער היים! (מען הערט מירלען.)

מאָרריס: (ווייר פערציטערט) דזשעני, דיא מאמע געהט, איך וועל מיך בע-
האלטען ביי מרדכי איציק אין שטיבע, (לויפט צו די טיער — אין געשטערט)
אוי וועה מיר! דיא טיער איז פערמאכט, דזשעני בעהאלט מיך ערניץ!

דזשעני: (קוקט זיך אויס, שטיל) מאָרריס, געה אריין אין קליידער-שאַפּע, איך
וועל זיך אריין נארען אין פארטאל וועסטו ארויסגעהן!

מירל: (פון דרויסען) דזשעני! דזשעני!

דזשעני: פאלד! פאלד! (מאָרריס געהט אריין אין שאַפּע, זיט פערמאכט איהם,
מאכט אויף דיא טיער.)

(אויפטריט מירל מיט א קיזשעל, מיט א בעזעס, שפאנט איבער שוועל, זעצט זיך
אויף א בענקעל, שטעלט אונזעק רעם קויש.)

מירל: אוי, קוים זיך ארויפגעשלאפעט דיא פיער שטעק, אוי אוי!

דזשעני: מאמע, קום אריין אין פארזאל וועל איך דיר עפעס ווייזען!

מירל: אוי, לאז מיך אביסעל אַבריהען.

דזשעני: וועסט דיר אַבריהען דארטען, איך זאג דיר עפעס טייערס!

מירל: עס איז איהר שוין אָנגעקומען קליפּיניצע, לאז מיך אביסעל אַב-
רוהען, אוי ארויפשלעפען זיך פיער שטעק מיט אזא קיזשעל, אוי נאט
זיי דאנק ביליג פלייש (נעמט ארויס א פיש) א שלייזען האב איך, נור פאר
א מלכות, 16 סענט א פונט און מען קויפט, ערדטרעטעניש, עס איז זיך
צו צו משעפען נאר גהרונג צו ווערען!

דזשעני: האסט נישט געקויפט קיין הוהן?
מירל: וואס הייסט נישט געקויפט? נישט האבען קיין שטיקעל הוהן אויף
שבת, אויף איד האב דען ווייטען, מערדערס, אז עס קומט צו דער
אכילה וואלטען ווי מענטשען געהרג'ט!
דזשעני: אליין שטופט וואו איד אין דערט אויף יענעם, קום שוין אריין אין
פארנאל (עס סלאפט אין שאפע).
מירל: (ערשאקען) דזשעני, שוין וויעדער מיין אין שאפע, יענע וואו האבען
ווי מיר צייגעסען מיין אונטערקלייד און בעגס תפילין זעקיל עפען דיא
שאפע, קלאפ אן!
דזשעני: ווייט איד וואס, עס האט ויך דיר נור אויסגעוויזען, קום שוין אריין
אין פארנאל!
מירל: נא דיר, עס האט ויך מיר אויסגעוויזען איד בין דען מויב? (רייסט
אויף דיא שאפע לאזט ארויס א קויטש) געוואלד, א מענטש א גנב! מאמי מלך!
דזשעני: שטייל, שרעק דיר נישט!
מירל: געוואלד, יודען! מאמיטע מלך!
(אויפטריט מאטיע לויפט פון צימער מיט אראפגעלאזטע ארבעל, ראכט ויך דיא אויגען).
מ. מלך: וואס איז דאס אזוינס? וואס טהוט ויך דא, רבוננו של עולם!
דזשעני: עס איז גאר נישט, עס איז גאר נישט!
מירל: אין שאפע!
דזשעני: קום שוין ארויס, וואס שטעהסטו נאך דארטען? (מארר'ס קומט ארויס
א דערשראקענער) וואס האסטו געטהון אין שאפע? וואו קומסטו אין שאפע?
וואס טהוט ויך דא, הא? (צולאכט ויך, קוקט אויף איהם, מ. מלך קוקט אויף
מארר'ס מיט דזשעני וועלכע צולאכט ויך נאך מעהר).
מירל: אזוי, דיא ביזט עס, דער גראמען פלעכטער, דער לץ (חאפט א בעזעם
שלאגט איהם).
מ. מלך: וואס, שלאגען גאר?
דזשעני: ביזט משוגע?
מירל: לאסט מיד, לאסט מיד!
מארר'ס: (אכגעהער) איד האב נישט מורא פאר איהם (אב).
מירל: עס איז דיין טרפה'נער מורא וואס דיא טראנסט דאס נייע קלייד,
ווען נישט, וואס עס האט בערארפט איהם ויין וואלט דיר געווען
(ווארפט אוועק דעם בעזעם).

מ. מלך: וואס איז דאס געווען אזוינס?
דזשעני: דיא מאמע האט איהם געקומען ארויסגעטריעבען און פערנאנט
ער נאל נישט קומען אהער, האט ער אפגעווארמט ווען דיא מאמע איז
אונטעקגעגאנגען אין העסטער סטריט און דערנווייז איז וואו אנגעקומען
און איד האב מורא געהאט וואו נאל נישט מאכען א געשריי, האב איד
איהם געהייסען בעהאלטען אין שאפע!
מ. מלך: טפוי וואס דיא קליפה ארבייט מעשים, פאר וואס האסטו איהם
עפעס ארויסגעטריעבען און האסטו איהם פארנועהרט צו קומען?
מירל: איד וועל איהם פלעטען דעם מוח, אז ער וועט ארויף קומען אהער,
איד וויל נישט ער נאל איהר פערקערעכצען דעם קאפ מיט פער-
ליעבעניש!
מ. מלך: און איד וויל נישט וואו נאל האבען צו קרעכצען פון איהר
שעפס וונדאלעס פערליעבעניש, מירל דוא מאכסט אונגליקליך
דאס קינד!
מירל: איד מאך אונגליקליך דאס קינד, און דיא ווילסט וואו גליקליך
מאכען, דיין פלעמעניקעל דעם דלית ואל וואו געהמען, הא? וואו וועט
שטעלען וויינע גראמען אין טשוזקענט וועט וואו האבען וואס צו עסען
א גאנצע וואו (נעמט דזשעני'ס האנד, ווייזט) וועה נור, וואו איד מאך וואו
אונגליקליך א דיאמאנטען רינגעל פאר הונדערט דאלאר האט ער
איהר געקויפט, דאס טייערע קלייד האט ער איהר געמאכט, וואו קען
מאקי פון איהם אונגליקליך ווערען!
מ. מלך: פאר וואס לאזטו מיד נישט געהן צום מאטען צו וויינעם מיט
איהם איבערדענען?
מירל: קוק עס נור אן! ער וועט געהן צו מר. ליכטענבערג און ויך פאר-
שטעלען אט בין איד דא, נעמט מיד פאר א מחותן, ער וועט דיר דאך
הייסען ארויסנווארפען פון אלע טרעפערס (קריכט ויך איהם נאך).
מ. מלך: (שרייט) איד שטעה איהם ניט אן פאר א מחותן איד בין א עהר-
ליכער ארבייטער, איד און מיינע ברודער ארבייטען שוועהר און
ביטער אויפ'ן שטיקעל ברויט, די ארבייטער שפייזען די גאנצע וועלט,
אלע רעדנערס וואס קומען צו אונז אין פארשטאנד וואס אונז, קוק (חאפט
א צייטונג שטימט איהר אין פנים) נא אין דער צייטונג שטעהט אזוי געדריקט.

אוי דיא קאפיטאליסטען ווענען מערדערס, הויטשינדערס, נאכט-
 פל-בוינקעס, איך שטעה איהם ניט אן פאר א מחותן? איך בין
 געווען אין דער היים א שעהנער בעל הבית, איטליכער האט אפגע-
 געבען קבוד מאמע מלך טישלער, איך האב געהאט א שטאדט אין
 בית המדרש, תמיד האב איך א היים גענומען א ארץ אויף שבת.
 איך שטעה איהם נישט אהן פאר א מחותן, איך האב שוין אין אמעריקא
 אויך געהאט א נערקשטאט, ווען איך וואל געווען קענען שניידען דיא
 הויט פון דיא ארבייטער, ע... ע... ע... וואלט איך אויך געווען
 א קאפיטאליסט, אבער איך קען ניט, איך קען ניט שניידען דיא הויט
 פון דיא ארבייטער, און דערפאר בין איך געווארען אויס מיינסטער
 און ארבייט שוועהר אין ביטער ביי יענעם, נור פאר מיין עהרליכקייט
 בין איך נישט קיין קאפיטאליסט פערשטעהסט? איך שטעה איהם
 ניט אן פאר א מחותן, איך וועל מארגען צו איהם אריבערגעהן.

מירל: וואך דיר נור נאט אריין געבען אזא געדאנק אז דו ואלסט צו איהם
 געהן, איך וועל מיך אראב ווארפען פונם פענסטער (ליידיגס אויס דאס
 קיישעל).

מ. מרדך: הללואי, איך וועל דיר נאך אונטער הייבען דיא פיעס.

מירל: מאמע מלך פון האנטשיקראק, וואס ביזטו אויפגעשטאנען דו
 געהסט דאך שקאפען גלייך מיט דיא האנטשיקראקער הינדלעך!

מ. מרדך: מיין געהן פריה שקאפען האט דיר געמאכט פאר איהר פער-
 ווארגערן, ער האט דא געמאכט ווייטען, איך האב ניט געוואוסט, אבער
 איך וועל שוין מעהר ניט שקאפען, איך וועל דיר ווייזען אז איך בין
 בעל הבית אין שטיבע, מיין מוח ווערט מיר צערשפאלטען, דזשעני
 דו ביזט דאך מיין טייער פייגעלע, מיין טרייסט מיין ציהרונג, מיין
 קבור, דאס גאנצע קעבען ביי מיר, איך קען עס נאר ניט פאר מיין מויל
 ברענגען, פאלג מיך פייגעלע מיינס, לאז מיך אריין געהן צום טאטען
 צו וויינעם!

דזשעני: טאטעני, דו ביסט דאך אזא נומער, ווילסטו דען ניט איך וואל
 גליקליך ויין?

מ. מרדך: איך וויל ניט דו ואלסט גליקליך ויין? וואס דען איז מיין גאנץ
 קעבען, פאר וועמען ארבייט איך אזוי שוועהר און ביטער, נאג אליין

קינדאלע, מאך איך דיר דען נישט קיינע שעהנע קליידער? האב איך
 דיר דען א טאל געשיקט ארבייטען? בעט איך דיר דען ניט ואלסט
 וויסען שטענדיג אין דער היים? געהסטו דיא דאלאניעס געהסטו דיא
 מאדאליעס ווי ווענען הארט וויא דיא ברייטליך, אבער ווי ווענען מיר
 ליעב, ווי ווענען מיר ליעב, ווייל איך האב ווי בעקומען ארבייטענדיג
 פאר דיר, איך האב 500 דאלאר פון שוויים פון מיין בלוט אפגעשפארט
 פאר דיר נדן מיין פיינאלע, ווילסטו ניט אונזער מארריסען איז ניט,
 וועט ויין אנאנדערער חתן, ביזט דאך אזוי שעהן, אזא גליק וואס אלע
 מיליאנערין דארפען פאר דיר די כפרה ווערען, וואס דארפסטו געהן
 מיט איהם פונקט, עס ענדיגט זיך דערנאך געהר מואם, פאלג מיך
 קינדאלע, געה ניט מיט איהם, לאז דיר ניט צו צו איהם, ביז איך וועל
 נישט אפערדענען מיט ויין טאטען!

מירל: נו, קען מען ניט פון איהם צוועצט און צעפיקעט ווערען, ער וועט
 אפערדענען מיט אזא מיליאנער, צוויי גלייכע מחותנים! אז ויין טאטע
 טאר דאך נאר נישט וויסען ביז נאך אלעמען, ער וועט דאך נישט
 דערלאזען דעם שוודד, וועה איז מיר! דאס קינד קען חתונה האבען און
 גליקליך ויין, וויל ער וי וואל אפגינסטערן דיא יאהרען, אזוי וויא איך
 פינסטער אב ביי איהם!

דזשעני: (קישט איהם) טאטעני, איך נאג דיר אז ער געהט אויס נאך מיר,
 ער האט מיך ליעב ביז צום שטארבען, ווען איך וואל איהם הייבען
 אראב ווארפען זיך פונם דאך צו ליעב מיר וואלט ער עס געטהון.
 אבער ויין טאטע איז א פערביסענער מיליאנער, ער טאר עס נישט
 וויסען, מיר וועלען נאך היינטיגער וואך חתונה האבען אין געהיים, און
 דערנאך וועט ער עס איהם ערצעהלען, וואס קען ער איהם טהון?
 הענדי איזט דאך ביי איהם איין איינציגער פארשטעהסט?

מירל: פארשטעהסטו שוין מאמע מלך פון האנטשיקראק?

מ. מרדך: איך פערשטעה שוין מאדאם מירל פון אדעס! דזשעני, געדענק
 מיינע ווערטער, איך גלויב איהם ניט, איך גלויב ניט קיין קאפיטאליסט!

מירל: ער גלויבט נישט קיין קאפיטאליסט, דיא גאנצע עהרליכקייט איז
 נור ביי דיא ארבייטער, גאלע צדיקים און דיא קאפיטאליסטען ווענען

וואס אין דער קארט, אט האט וואנדערבילדע חתונה געהאט מיט
א ארום מיידעל!

מ. מרד: עס זאל דיר ווערען וואנדערבילדעס אויף די אויגען, וואס בין
אין פאר א מחותן מיט וואנדערבילדען? איך קען איהם? איך וויל
איהם? מיין טאטע האט איהם געקענט? מיין ווידע האט איהם געקענט?
איהר אדעסער בעל-הבית'סעם ווען מיט וואנדערבילדען! (מען קלאפט).

דזשעני: דאס איז הענרי וועה טאטע וויא דא געהסט?

מ. מרד: (געהענדיג בלויבט שטעהן, ווי יום מיטן פינגער) וועה בעסער וויא דא
געקומט טאכטער! (אב, מען קלאפט נאכמאלס).

דזשעני: ביטע הערין!

(אויפטויט הערין).

הענרי: א גוטן אבענד, וויא א קעניגען געהסטו אויס, דזשעני דו וועסט
היינט ווין דא קעניגען פון באל!

דזשעני: איך קען דאך אבער נישט טאנצען!

הענרי: נו יא דאס דארף מען דאך טאקע לערנען, דו וויסט דאך וואס אלע
האבען געזאגט אויף דיין טאנצען אויף דעם אונגארישען באל!

מירל: וואס האבען זיי געזאגט?

הענרי: אלע האבען געזאגט אז וויא איז דא צווייטע דונקא!

מירל: דא צווייטע וואס?

הענרי: דא צווייטע דונקא דאס איז געווען איינע וועלט בעריהמטע
טענצערין, א דירעקטאר פון א וואנדעל טעאטער איז דארט געווען.
האט ער זיך נישט געקענט וואס אנקוקען אויף דעם טאנצען!

דזשעני: דער דיקער מיט דא פערדערעהטע שוויגער, וואס איך האב
דיר דערצעהלט? ער האט מיך געבעטען איך זאל געהן צו איהם אין
טעאטער וועט ער מיר געבען 20 דאלאר דא ערשטע וואכע.

הענרי: דזשעני מאך דאך פערטיג עס איז שפעט (דזשעני אב).

מירל: איהר טאנצען! אז וויא איז נאך געווען א שטעקיל!

הענרי: וואס איז וויא געוועהן?

מירל: א ניקסעלע, א פיטיקעל, א בענעמענישעל!

הענרי: א וואס!

מירל: א פיטיקעלע קינד פלעגט מען פון דער נאנצער שטאדט קומען קוקע
וויא וויא טאנצט אויף אלע חתונות פלעגט מען וויא בעטען!

הענרי: (נעמט ארויס פון א שאכטעל א פלעשיל) דאס איז פיין, נאך בעסער וויא
דאס לעצטע מאל!

מירל: (בעהאלט שנעל) דאנקע!

(אויפטויט וואו ליגט).

דזשעני: א גוטן אבענד!

הענרי: האללא קאנטער אין וועלכען טעמפעל וועט איהר דאווענען דא-
יאהר?

דזשעני: (לאכט) אין טעמפעל-עוור דליים אין העסטער סטריט!

הענרי: אין טעמפעל האט דאליים? איך ביטע געהען וויא געפערליגס
א ציגארע!

דזשעני: איך טוה נישט רויכען, א דאנק דא שטימע...

מירל: גיבט איהם בעסער א פאר רויכע אייער!

(אויפטויט דזשעני פון טאלאן מיט הוט).

דזשעני: איך בין פערטיג איי נאך דעם באל איז רוקע, נאך דעם באל
איז פריי, מען לעבט, מען טאנצט!

דזשעני: אוי איז דאמאלס גרויסע צרות!

הענרי: גוטע נאכט מרים ענביר, גוטע נאכט קאנטאר!

(אויפטויט מאטיע מלך).

הענרי: א גוטן אבענד מיר ענביר!

מ. מרד: גוטן אבענד!

הענרי: (אפארט) אד וויא איך האסט דען מאן!

מ. מרד: מירל פיהרט דא וועלט!

הענרי: קום, גוטע נאכט!

דזשעני: גוטע נאכט מאמע, גוטע נאכט טאטע!

מירל: אונטער האלטיס ויך געוונדערהייט.

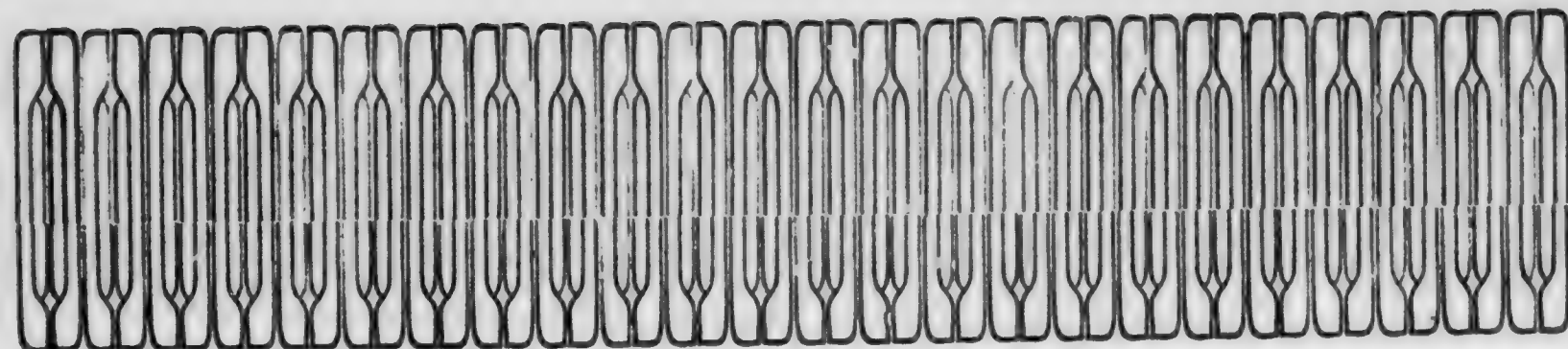
מ. מרד: (קלאפט אין טיש) איך הייס נישט געהן, איך הייס נישט!

מירל: ביזט משוגע געווארען? וועה מיר!

רושעני : (לויט צו איהם) טאטע איך בין שוין אונגעמיהן, ער איז געקומע
נאך מיר, טאטע איך וועל מיר דאס לעבען געהענען! (וויינט).
מ. מלך : (געהט ווא צערטליך) געה, געה! (רושעני אין הענרי לאזען זיך געהן).

(פ א ר ה א נ ג.)

(ענדע פון ערשטען אקט).

צווייטער אקט.

(אין מאנאט שפעטער. דאסוועלבע צימער וויא אין ערשטען אקט. נור דיא טהיר פון
פארדערצימער אפען. אין קיך איז קיינער נישטא, אין סאלאן ויצען בעניע זא-
זוליע און לעזען. אין דרויסען רעגענט).

זאזוליע : איט וואס איט בויטפאל נייט!
בעניע : ואנט עס נאך אמאהל איהר מונט עס ליינען עט וואס עט
בויטפעל נייט!
זאזוליע : עט וואס אבי ווא ואנטו ואל איך ליינען בייע?
בעניע : נישט בייע נור בויטפעל נייט!
זאזוליע : קאלאמבוס מדינה א נכפה אויף איהם אז עס שטעהט בייע
דארף מען לעזען בוי און קיין כלל איז נישטא נור מען דארף אלעס
געדענקען ווא קען מען זיך אזוי פיעל אונגעדענקען?
בעניע : בויטפעל וועט פאר אייך ויין לייכט צו געדענקען, א שעהן מיידעל
ליינט אייך תמיד אין קאפ!
זאזוליע : א שעהן מיידעל איז אלרייט! (וויינט, שטורם).
בעניע : א שעהן מיידעל איז ענגליש ע בויטפאל גורל!
זאזוליע : ווא אזוי ואנטו בויטפעל גורל!
בעניע : גוט גוט, איך האב געוואוסט, ווען עס האט נור צו טהון מיט
א מיידעל וועט איהר שוין געדענקען!
זאזוליע : דוא געהסט היינט אין שאנטאן?
בעניע : ניי, דיא מאמע גיט שוין נישט צוויי וואכען קיין געלה, ווייל איך
ארגייט שוין נישט צוויי וואכען, נור מיר ואוילע גיט מיר דיא צעהן
סענט פאר דער לעקציאן און איך וועל היינט געהן זעהן א פרייז פייט!
זאזוליע : איך בעט דיר בענעלע, ואג מיר וואס הייסט דאס א פרייז פייט
ווא מען גיבט א זעץ אין דער מארד"א און א האק אין דיא קישקעס?

בעניע: מען דארף עס פערשטעהן. מרעפט וועמען איך האב היינט געזעהן
ביי דער ברוקלין בריק?

זאזוליע: וועמען?

בעניע: פיאממעס, דעם גרעסטען שלעגער דער וועלט!

זאזוליע: דיא נארסט מיך אב, דעם גדול הדור האסטו געזעהן. ביזט
אלרייט א נכפה אויף דיר!

בעניע: עס מעג שוין ויין א נכפה אויף דיר!

אויסמירט מירל.

מירל: בעניע דוא דארפסט דאך געהן צו דער צייטונג.

בעניע: אט געה איך דאך.

מירל: ווי נישט שפעט צו נאכטמאהל, עס וועט היינט ויין געפולטע קישקע
עס איז גוט צו עסען פרישערהייט.

בעניע: א דיינע האנטיקראקער מאכלים, געפילטע קישקע פומשע לאקשען
קינעל, אייער מיט ציבעלעס, פוי (אב).

מירל: נו, עס געפעלט איהם נישט מיינע מאכלים, דיא אמעריקאנער
ווייסען טאקי וואס גוט איז, דאס וועט ויין א מאכל נור פאר א מלכות
איך האב אנגעריבען דארע חלה, צו שלאנען עמליכע אייער און ווען
איך ואל נאך האבען גענוען שמאלץ, נור היהנער שמאלץ וועט אויך
נישט שלעכט ויין (נעמט ארויס פלייש) א טייער שטיקעל ריפען נור אזוי
וויא פון א היהן וועט דאס ויין ביי אונז א נאכטמאהל, פערטרינקען
מיט אביסעל ביער (אב).

זאזוליע: (וועלכער האט ביז יעצט ארוינגעקוקט אין צייטונג) יעדען טאג זעלבסט-
מארדען מיסיסען, אנטלויפען מיט בארדעס, א רייכע שקאפע פון 80
יאהר פערליעכט ויך אין א יונגען מאן, באהן אונגליקען, די זעלבע
נאך נור מיט א אנדערן נוסח, דיא שרייבער ווייסען שוין דיא נייעס פון
פריהער, ניט אומויסט פערקויפען ווי דא 9 א וייער אין דער פריה
עקסטרא אויסגאבע פון ביי נאכט... אונזערע יודישע שרייבער מאכען
עס נאך בעסער, שבת ביי נאכט פערקויפען ווי א צייטונג פון וונטאג
אין דער פריה... אוי וועה מיר וויעדער א ארטיקעל פון מאררים,
געווארען א רענאלע שרייבער כמעט יעדען טאג האט ער א ארטיקעל,
דאס וואס דיא ענגלישע צייטונגען האבען איבערגעזעצט ווינס א געדיכטעל

איז געווען פאר איהם א גרויסער ווערטה. אזוי געהט עס ביי אונז יודען
אונזערע גרעסטע מענשען לאבען מיר אויס ערשט ווען דיא גוים געבען
אויף איהם די הסכמה דעמאקט האט ער ערשט ביי אונז א ווערטה
עס וועט נאך קומען א צייט, אז א רב וועט נאך דארפען סמיכות
ביי א גלח.

(מאררים ערשיינט דורך א טהיער בלייבט שטענדיג, דרעהט טיש'ן קאפ, זאזוליע
שמייכלט.)

מאררים: מרדכי איציק איז דא נישטא?

זאזוליע: מרדכי איציק איז אנוועק געפאהרען קיין אייראפע:

מאררים: טפוי ואלסטו ווערען, וויא איז אהינגעקומען דיין בארד?

זאזוליע: עס איז דאך שוין צוויי וואכען נאך יום כפור, אין אמעריקא
טראגט א חזן די בארד און פאות נור איבער ימי נזרים.

מאררים: א קלאג צו דיין אמעריקא מירל איז דא נישטא?

זאזוליע: וואס הייסט צי אמעריקא, דוא ביזט דאך שוין געווארען
א רענאלע שרייבער א נכפה אויף דיר!

מאררים: א רענאלע, א אמעריקאנער שרייבער.

זאזוליע: וואס איז דער חילוק א אמעריקאנישער, אדער אייראפעאישער
שרייבער, אבי א שרייבער.

מאררים: עס איז א גרויסער דיפערענץ, א אמעריקאנער שרייבער איז
נאך ערנער וויא א אמעריקאנער חזן, א חזן פערלאזט ויך א בארד
פאר ראש השנה און שערט ויך אב נאך יום כפור, איז ער פערשטעלט
אויף צוויי וואכען, און דער שרייבער איז א נאזן יאהר פערשטעלט,
ער שרייבט נישט וואס ער גלייבט, וואס ער פיהלט נור וואס דער
רעדאקטאר אדער דער זעצער הייסט, גוטער ברודער ויין אין אמע-
ריקא א גוטער שרייבער און האבען א ערפאלג, קען מען נור דאן וועי
מען האט דאס געוויסען איבערגעלאזט אין דער היים.

זאזוליע: דאס געוויסען וועט דיר נישט לאנג דערקייטשען דיא אמעריקא-
נער לופט פאלוגעוועט איהם נישט, ער ווערט באלד לונגעוויכטיג און
געהט אויס וויא א ליכט.

מאררים: אזי, עס איז א טרויריג לעבען, מרדכי איציק, מיינע אייגנע
גליקליכע מינוטען זענען נור דאמאלס ווען איך שרייב א געדיכט, דער

אין מיסטען וואס איך האב אנגעשריעבן געקומען ביי נאכט (געט
ארויס א פאפער).

זאזוליע: וואס טויר דיר דאס געדיקט, הער בעסער דיא קאמפאזיציע וואס
איך האב געמאכט.

מאררים: ווארט מיט דיין קאמפאזיציע.

זאזוליע: פאלגזשע מיך (ער וויינט, מאררים דעקלאמירט).

מאררים: הויך און שלאנק איז מיין געליעבטע

פול מיט לעבען און מיט חן

אויסגעטריקענט איהר פיגור

און דאס פנים רייצענד שעהן (קוקט זיך אום — צו זאזוליע).

וואס זשע דיא וויינט נאר ווען איך לעז?

זאזוליע: דיא לעזט נאר ווען איך וויינט (מען קלאפט) ביטע!

(אויפטויט זינגער.)

זינגער: ועה נור נאר, ער ויצט דא, איהר האט דאך אונז בעשטעלט
אויף פראכע.

זאזוליע: אוי ועה איך האב נאר פערנעסען פון שבת מקרכים את החורש
וויא ווען דיא איבריגע חברה?

זינגער: ווי שטעהען אונטען אויפן רענען.

זאזוליע: רוף ווי ארויף, דא איז א שמחהלי וועלען מיר דא מאכען פראכע

(זינגער רופט ווי ארויף, אלע קומען) נו, קינדער, מארגען וועלען מיר מאכען

פראכע און אין שוהל וויינער 8 (קאהר אב, עס הערט זיך מירל, ביידע אב).

(אויפטויט מירל.)

מירל: דיא 2 נידניקעס ווענען זיך שוין צונויפגעקומען דער מאכט איהם

קראנק מיט וויינע געדיקטע און יענער נידעט איהם מיט וויינע גנינים...

ערשט א פערטעל נאך פיער איך ווארט שוין גערן דזשעני ואל אהיים

קומען פון פאבריק, שוין איבער א וואך אז הענרי איז ביי איהר נישט

געווען דא איז עפעס ניעם, דא איז עפעס נישט גלאט, אוי, און טאמער

וועט זיך אויסקאנען, וויא מאטיע מלך זאגט, וועל איך האבען דעם

ווערט אז מען זאל מיך צו שניידען אויף שטיקער.

(אויפטויט דזשעני אנגעטון פון שאפ בלייד און ערשאקען).

מירל: ועה נור וויא דא ועהקט אים? וואס אוי פריה?

דזשעני: (ווארפט אראפ מיט כעס דעם הוט) עס איז שפעט, נישט פריה.

מירל: וואס?

דזשעני: פאפע, איך בעט דיר לאמיר צופריעדען (וועט זיך וויינט שטארק).

מירל: קינד מיינס, דזשעני וואס איז געשעהן?

דזשעני: דער אלטער ליבטענבערג האט מיך ארויסגעטריבען פונם שאפ

אלע מיידלעך האבען זיך דערלעבט אין מיר א נקמה.

מירל: וואס הייסט ער האט דיר ארויסגעטריבען? דערצעהל מיר.

דזשעני: געה אונזעך פון מיר דער נישט צו מיר דא... איבער דיר בין איך

אזוי אונגליקליך געווארען, איך בין געווען פערבלענדעט פערשבורט,

און דיא האסט מיך אריינגעפיהרט אין א בלאטע. מארריסען האסטו

פערטריבען פון דאנען, האסטו פון איהם געלאכט און מיר איהם פער-

נמאסט און איהם, דעם אויסוואורף, האסטו געהייסען קומען און מיך

צונערעד איך זאל געהן מיט איהם און אויפגעהמען פדענענטע האסט

מיר צערייצט מיין פאנטאזיע פון א פאלאסט מיט משרתים מיט

ברילאנטען און פראקערס, דא האסטו מיך געשטופט צו איהם, און

איך האב דיר געפרעגט אויב איך מעג געהן, איך בין געווען ווילד

משוגע, מען האט מיך געדארפט היטען, איינהאלטען, אזוי די האסטו מיך

נאך מעהר ווילד און משוגע געמאכט, פון אימליכען האסטו געלאכט, פון

טאטענס עהרליכע ווארנונגען, פון מר, זאזוליען, מארריסען, קיינעם

האסטו מיך נישט געלאזט הערען, נור דיר און איהם, פאפע, דיין

אייגען קינד האסטו געפיהרט צו דער עקידה, אבער נישט צוליב

נאט, נור צוליב דיין אייגענען האלד, האסטו געוואלט האבען א מיליא-

נער פאר א איידעם בדי דו זאלסט האבען א סך צו עסען.

מירל: וואס האב איך דערלעבט צו הערען, אזוי רעדסטו צו א מאמען?

דזשעני: יא צו מיין מאמען, איך וואלט איצט געקענט דיר אין שטיקער

צורייסען, אוי מיין קאפף, איך ווייס נישט וואס איך דער, איך בין

אליין שולדיג, איך דארף מיר נור דאס לעבען געהמען.

(אויפטויט מ. מלך מיט א קעסטיל געצויג).

מ. מלך: דו ביסט נאר אין דער היים? דו וויינסט (קוקט זי אהן) וואס טהוים

זיך דא? וואס וויינט זי? אהא, איך פערשטעה שוין נאכין פערלאכע-

ניש ביי איהר פאנישט, מאמע פערזארגערן איהרע וואס שוויינסטו?

מירל: דער טאטע וויינער האט זי אוועק געשיקט פון דער פאבריק.

מ. מלך: אזוי? נא, און דער וואנדערבילסטע האט געשווינען?

דזשעני: ער איז א גאנצען טאג נישט געווען אין דער פאבריק.

מ. מלך: אהא, דאס איז געווען א אפגעקערטע זאך, ער האט שוין געוויקט פריהער אז דער אלטער וועט זי ארויסטרייבען.

מירל: נעם איין שטימעניש מארדום איז ביי מרדכי איציקען.

מ. מלך: לאז ער הערען (רייסט אויף די טהור) קומט אריין מארדום, מרדכי איציק.

(אויפטריט זאזוליע, מארדום).

מ. מלך: מיר האבען שוין נישט קיין וואנדערבילסטעס אין דער משפחה.

מיר וועט שוין וויעדער פראכטע מענטשען גלייכע קבצנים מיט איך

נעמט איך א ניעדער, אז איך און וועה, איז צו דער פערשערקע מיינער

אז איך האב מיר געריסען ביים קאפף וואס לאסט דעם שארלאטען

פערדרעהען דעם קינד'ס קאפף, עס וועט נאר נישט ווערען דערפון.

דער טאטע וויינער וועט נישט דערלאזען, דאס קינד וועט נאך האבען

הערץ גרייניש, הערץ ווייטאג, האט מיר געהערט ווי דעם הונד.

מאטע מלך פון האנטשיקראק, וואס ווייטקט ער? וואס פערשטעהט

ער? מירל איז דאך א אדעסער מאדאם, איך האב איהר נאכגעגעבען

דאס שטריקעל, נא, פיהר די וועלט, וועלען מיר וועהען וואס דו וועסט

אויס פיהרען, ווייל איך האב געוואוסט אז אויף דזשעניעלן מעג איך

מיר פערלאזען, זי האט גענוג שכל און פערשטעהט ווי זא ווי דו צו פיהרען

אז ווי ואל חקילה צו קיין ביזוינ נישט קומען, האסט דו איהר איינגערעדט

אז עס שטעהט פאר איהר א גליק, דער טאטע זאגט ניין, איז ער

א שלעכטער מענטש, ווער איז דיר געטרייער? נא האסטו א געווייז און

נעה נאך דער מאמעס קאפף וועט דיר דיינער בלייבען.

מירל: אזוי פיעל פרישטשעס זאלען ויך דיר געטצען אויפ'ן שפיטץ ציגן

פאר יעדען טויזענטער דזשעניאלע וועט געהען פאר דעם, וואס זי

איז נאך געגאנגען דער מאמעס קאפף, איך וועל איהם קלוגען פאר

שארען, ערואטץ וואס ער האט נישט ווארט געהאלטען.

מ. מלך: א קלוג צו דיין קאפף מיט דיין שארען ערואטץ.

מארדום: א שעהן פנים האבען היינט די קלוגעכצען מיט די צוואנעכצען.

די מיינלעך מאכען נור פון ויך חונק, אלע צייטונגען מאכען פון זיי חונק.

מירל: די גרינע חיה, וואס ווייטקט פון אמעריקא? די הוינעלעקע שטעהט

נאך אין קעסטעל נארטען, דו מיינסט ביסט שוין אפען פערד, דער דיר

נישט איין קיין פייגעלעך אין בינעם.

דזשעני: מאמע, לאז ניין שטיל איך בעט דיר שווייג (וויינט).

מ. מלך: דזשעניאלע קינד מיינס, מיינ אויג אין קאפף, דו ביסט א נאר,

וואס דו וויינסט, דו דארפסט צו פריעדען זיין, דארפסט ויך שטענען

גליקליך.

דזשעני: אוי טאטע, פאר וואס האב איך דיר נישט געפאלגט?

זאזוליע: ביסט אלרייט א נכפה אויף דיר (קניפט מארדום).

מ. מלך: אוי וועה פייגאלע מיינס, דו וועסט מאמע, א בראך צו דיין

טאטען, דזשעניאלע דו צעברעכסט מיר מיינ הערץ, נאריש קינד, דו

האסט א דאנה צו קריגען א חתן, גיב א קוק אין שפיגעל און וועה דיין

שעהן ליכטיג פנים, דו ביסט דאך א וועה, א בת מלכה (מען קלאפט)

ביטע! (אויפטריט הענרי דזשעני ערבליקט איהם, גיבט א קוויטש, וויל אב).

מירל: וואס טהוסטו? ער איז דאך דיר געקומען איבערגעטען.

דזשעני: איך קען איהם נישט אַנקוקען (מארדום זאזוליע אב).

מירל: דעקט אזוי הענרי? הא?

מ. מלך: מיסים נעה אריין אין פארזאל, יונגערמאן ביז היינט האט איהר

גערעדט מיט מיסים עגביר, און היינט וועט איהר רעדען מיט מיסטער

עגביר, נא וואס ווילט איהר זאגען.

הענרי: (ווי פערלוירען) איך וויל רעדען מיט איך א פאר ווערטער פרינוואט.

מירל: איך טאר נאר נישט הערען.

מ. מלך: טראג זיי מוחל אריין דיינע עטליכע פונד פלייש אין שפיגעל

אריין.

מירל: (בעהענר) עס איז היינט דיינע זיאהר מאטע מלך פון האנטשיקראק

(אב).

מ. מלך: יונגער מאן, איהר ווייטקט אז איהר זענט ביי מיר קיין מאל נישט

געווען קיין אנגעלעגטער נאסט, און אצינד אז אייער טאטע האט ארויס-

געטריעכען מיינ טאכטער פון שאפ וואלט געווען א יושר אז איך ואל

אונגעהקען אייער טאטענס ווען ביים בארג און איהם אראפנווארפען פון אלע טרעפ.

הענרי : מר. ענביר איך בין נישט שולדיג אויף מיין עהרענווארט, הערט מיך נור אויס. איך וויל צו איך רעדען ווי צו א עהרענמאן.

מ. מרד : איהר ווילט יעצט האנדלען וויא א עהרענמאן, פאר וואס האט איהר נישט געהאנדעלט וויא א עהרענמאן ווען אייער טאטע האט ארויסגעטריעבען אייער געליעבטע פון שאפ, דאמאלס האט איהר איך געהאלטען וויא א לומפ.

הענרי : איך האב נישט געוואוסט אז פאפא וועט דאס טהון, מיין פאפא איז א שלעכטער מענטש, ער איז ערשט געקומען אבער ערפאדערען פון דער גאנצער וואכע, ער איז געווארען ווילד, ער האט געשריגען ער וועט מיך ענטפערען, היינט אין דער פריה האט ער מיך א וועק געשיקט און ווען איך בין צוריק געקומען האב איך ערשט ערפאדערען אז ער האט דושיעניע ארויס געטריעבען, ווערט איהר דאך און בין גלייך גע- קומען צו איך.

מ. מרד : נעביר גאט דיא נשמה שולדיג, וואסווע ווילט איהר יעצט?

הענרי : וויא איהר וועט מיסטער ענביר איהר אליין האט דאך נישט גע- וואלט ליידען מיינע ווייזען צו אייער טאכטער, האב איך אנגעהויבען נאכצודענקען און האב מיך גערעכענט אז איהר האט טאקי רעכט, ווען איך ואל הייראטען דושיעניען געגען מיין פאטערס ווילען, מוז איך דאך מיט איהר געהן געמלען, איך האב דיא לעצטע וואך געוואנט דושיעניען, איז וי פון מיר אבגעשפרינגען ווי פון א שלאנג, און וי רעדט נישט מיט מיר ווייט דאמאלס, יעצט וועט וי וואהרשיינדליך מאכען א גלאקע אין געריכט אבער וואס וועט וי געווינען? עס וועט נור וי א שאנדע פאר אוינ אלע, איך ווייס איהר וועט א עהרליכער מאן, בין איך גע- קומען צו איך, איך האב איך געבראכט 300 דאלאר, און לאז ויין שטייל, און לאמיר ויין גוטע פריינד (גיכט איהם געלד, מ. מלך נעמט נישט לענט אויף טיש).

מ. מרד : (ציערט פאר צאן) מיין טאכטער געהט נישט ארום מיט יונגע לייט פאר געלד, איהר פערשטעהט? און מאטע מלך נעמט נור געלד, וואס ער שערדיענט מיט עהרליכע האראוואניע, 300 הונדערט דאלאר

דאס איז בלוט, דאס איז בלוט וואס איהר צאפט פון דיא ארומע מיידליך פון אייער פאדריק, דאס איז א טייל אויף פון מיין קינדס בלוט, און מיט איהר אייגען בלוט ווילט איהר בעצאהלען פאר איהר ביזן וואס איהר האט איהר אנגעטהון איהר קאפיטאליסטען איהר מיינט איהר וועט פרייצים, און די ארבייטער ווענען אייערע פאנשטשע- ניקעס, איהר מיינט אז א ארבייטער האט נאר קיין הערען נישט, האט נישט קיין שטאלץ, איהר מיינט אז מען בעליידיגט איהם טהוט איהם נישט וועה, אז מען לאכט פון איהם ארט איהם נאר נישט, איהר מיינט אז פאר אייער אנגעראפאנעט געלד, קענט איהר אויסקויפען ביים ארבייטער, דיא הענה, דעם קאפף, דאס הערען, דאס געוויסען, דיא מאכט איז ביי איך, די ערעלקייט ביי איך, שטאלץ ביי איך, האנאאר ביי איך, אלסדינג ביי איך, ווארט אויס, די ארבייטער געהען ויך צוואמען (שלעפט ארויס א צייטונג) איהר וועט, ווי גרייטען ויך צו, מיר וועלען איך ווייזען אז מיר ווענען מענשען, איהר פערשטעהט? מיר וועלען איך ווייזען אז מען קען אונז נישט בעליידיגען, מיר וועלען ויך נישט לאזען עקספּל... (קוקט אין צייטונג) עקספּלויזשען נעמט צו פון דאנען דאס פערגלייכערטע בלוטה נעמט עס צו פון מיין טיש און געהט (עפענט די טהור).

הענרי : מר. ענביר.

מ. מרד : געהט (הענרי אב, מ. מלך ווארפט נאך דאס געלד און שרייט) דאס בלוטה נעמט מיט.

(אויפטויש מאַרריס זאזוליע).

מאריס : פעטער, איהר וועט א ערלע וועלע, איהר וועט א מיינערער מענטש, מרדכי איציק, וו וועהט שוין אז נישט יעדענס געוויסען שטארבען אפ אין אמעריקא.

מ. מרד : עס האט ויך מיר אויסגעוויזען אז איך וועה א שטיק פערגלייכערט בלוט פון א מענשען אויף דעם טיש, און עס טרייכעלט ויך ווי עס וויל שרייען.

מאריס : איהר האט תמיד געהאט א איינבילדונגס-קראפט איהר וועט געבוירען געווארען צו ויין א פאעט.

מ. מרד: היינט אויף דער נאכט וועט עס פֿעסטגעשטעלט ווערען:
(עפענט די טהור) קומט אריין קומט אריין.

(אויפטויט דזשעני, מירל).

מיר זענען פֿאר געווארען פון דעם שטן, לאמיר מאכען ברוך שפֿטערנו
מרדכי מאררים, לאמיר געהען א ביסל בראנפֿען, מיר וועלען געצט
אלע טרינקען (נעמט ארויס בראנפֿען).

זאזוליע: א ביסל בראנפֿען איז תמיד אלרייט (שטיל צו מאררים) דו קרינקסט
דזשעני, א נכפה אויף דיר.

מ. מרד: מירל שטעל גלעזלעך, עס איז ביי מיר א שמחה.

מירל: הולקע קבצן (שטעלט גלעזלעך).

מ. מלך: מיר וועלען הולקען דאס האט מיין גאט געהוירן, נעמט מאררים,
מרדכי איציק דזשעני, מירל דו מענסט ערשט טרינקען אביסל בראנ-
פֿען, לחיים.

זאזוליע: (פרעהליך) לחיים, מיר זאלען אין נידען טרינקען אויף תנאים ביי
דזשעני מיט מארריסען.

מ. מלך: דו ביסט א פריינד מרדכי איציק, איך נעם נאך א ביסל בראנפֿען
ווי איך בין א יוד.

זאזוליע: נו איך קאמפאניער אייך, מאמע מלך איהר זענט דער חן, און
איך דער משורר.

מ. מלך: דו לאבסט, און איך וועל דיר ווייזען אז איך קען בעסער וינגען
פון דיר.

זאזוליע: אלרייט וינגט עפֿים ר' מאמע מלך, לאמיר הערען איך געהם
נאך א ביסל בראנפֿען ווי איך בין א יוד.

מ. מלך: איציק מאררים, מיסטו טרינקען מיט דזשעני, לחיים.

מאררים: (געהט צו מיטן גלעזלעך) לחיים דזשעני!

דזשעני: רעד נישט צו מיר מאררים, איך בעט דיר!

מאררים: דזשעני, דו ביסט טרויריג, אויף מיין ווארט דו וואלטסט געצט
בערארפט ויין פרעהליך, דזשעני, דו געהסט אז יעדעס ווארט וואס איך
האב דיר געזאגט, און וואס דער טאטע האט דיר געזאגט איז ריכטיג
וויא נאלה, דארפסט ויך שעטצען גליקליך וואס עס האט זיך אזוי

נעמאכט, דזשעני מיר האסטו אויסגעפיהרט אין פיער און וואסער.
געגען מייע עלטערן ווילען בין איך א וועק געפאהרען פון דער היים
איך האב איבערגעקרייגט דעם אצעאן צו ליעב דיר, דזשעני, גיב מיר
דיין האנד, איך ווייס אז דיין הערץ איז מיין.

דזשעני: (שפרינגט אויף מיט די האנד, מאכט א צייכען ער זאל נישט רעדען) רעד
נישט מעהר מאררים, רעד נישט מעהר, איך קען נישט הערען טאטע
מאמע... איך קען עס נישט איבערטרעאנען, עס ווארנט מיר טאטע,
מאררים איך האב געווינדליך געגען אייך געגען גאט (וויינט היסטעריש).

מאררים: (חאפט זיך ביים קאפ) געווינדליך מיט איהם? (פאלט).

מ. מרד: געווינדליך? וואס מינקסטו? הא? דזשעני רעד! איך וועל עס נישט
אויס האלטען, דו האסט, ער האט דיר (גיבט זי א שלעס צו זיך) רעד!
דזשעני: פאר עטליכע וואכען ווען ער האט מיר גענומען צום באל, נאכן
באל זענען מיר געגאנגען אין רעסטוראנט... ער האט מיר... אונגע-
טרינקען... אוי שטעך מיר טאטע, שים מיר טאטע (רייסט זיך דא האר,
רעגען קלאפט אין ענטסטער).

מ. מרד: (אייניגע מינוטען אונטערבראכען) ארויס געה, ארויס פון מיין שטיבע,
א נאכען מידעל איז נישט מיין קינד.

מירל: גולן, וואס טהוקסטו?

מאררים: פֿעטער, אין דרויסען איז אזא שטורם.

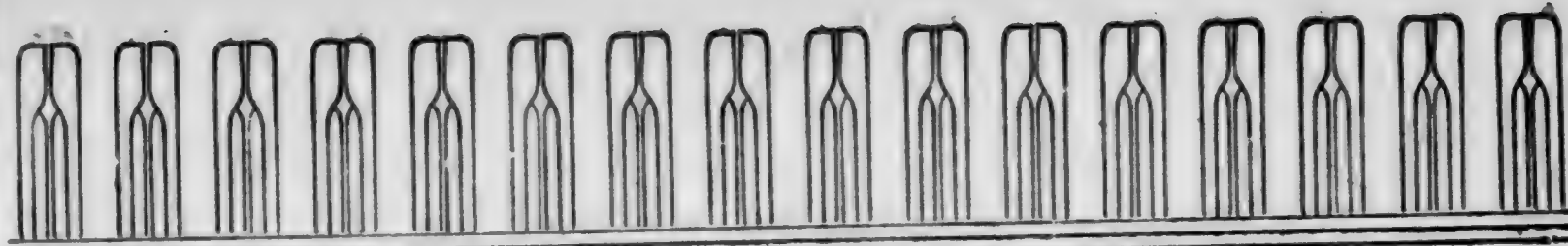
מ. מרד: געה ארויס די מינוט ווארן איך שטעך אין דיר אריין א מעסער.
דזשעני: וואוהין זאל איך געהן, וואוהין זאל איך טראנען מייע שאנדע (אב).

מ. מרד: חא חא חא! האסט פֿערוארגט דיין טאכטער! מאמע, האסט
איהר חתונה געמאכט (ברעכט געשיער) מול טוב, מול טוב דיר (וויינט און
לאכט היסטעריש).

(פ א ר ה א נ ג.)

(ענדע פון צווייטען אקט).

דריטער אקט.

(פינף יאהר שפעטער, קעך ביי מאטיע מלך, מירל געעלטערט און גרוי, שטעהט ביים אויבען, פארעט ויך, מאטיע מלך גרויז גרוי, ליגט אויף א בעט און שלאפט.)

מירל: ער שלאפט נעבעך שוועהר, עס חלום'ט ויך איהם א ווראי פון איהר, ביי טאג ערנערט ער ויך, און ביי נאכט שרעקען איהם שלעכטע חלומות, אוי א אמת ווערטעל וואנט מען אין דער היים, אז א פאלק סאלדאטען קענען נישט טהון דעם מענשען אזוי פיעל שלעכטס, ווי פיעל ער טהוט ויך אליין (דענק נאך) מען וואנט אז א פערשטארבענען פערנעסט מען, שוין פינף יאהר אז עס איז פערטריעבען געווארען די פרייד פון מיין שטייב, איהר לאכען, איהר טאנצען, איהר שיינענדיג לייכטענדיג פנים'ל, אלעס שטעהט פאר דיא אויגען, איך קען ויא גאר נישט פערנעסען, און נור ווי אין וואסער.

מ. מרדך: (ערוואכט מיט שרעק, זעצט ויך, קוקט ווילה, מאכט מיט דיא הענד) א חלום וויעדער חלום, חלומאי וואלט געווען דיא נאנצע וועלט א חלום, וויא מען וואנט, עס איז אבער א ליגען, דאס לעבען איז אמת, און דיא ווייטאנען ווענען גרויס און שארף.

מירל: ווענען איהר האט ויך דיר עפס געחלום'ט?

מ. מרדך: א פערפלאנטעניש, עס האט ויך מיר געווינען אז מיר ווענען ביי ראובן אהרן אויף דער חתונה, און ויא נאך אין א קורץ קליידאלע טאנצט א שעהנעם טאנץ, דער נאנצער עולם שטעהט אויף די בענק און אויף דיא טישען, און קענען ויך נישט וואס אנקוקען, פלייצלינג וואקסט אויס א ציגיינער מיט א בער, און האפט וי אן אין ביידע האר און וועצט ויא אויפן בער.

מירל: טאטע ויסער, וואסווע איז געווארען?

מ. מרדך: בהמה, עס איז דאך נור א חלום.

מירל: ווער ווייזט צו איז ויא טאקע נישט ביי א ציגיינער.

מ. מלך: ביי א ציגיינער איז וי געוויס, אלע מענשען ווענען דאך ציגיינער.

מירל: וואלט מען האטש געוויקט אז וי לעבט?

מ. מלך: און אז ויא איז טויט בין איך שוקדיג? הא? (צו-היסט ויך).

מירל: ווער וואנט דען? וואס צוקאכסטו דייך אזוי?

מ. מלך: דוא וואנט עס נישט (היסט) דוא וואנט עס נישט? וואס דען? וואס דען איך האב ויא בעדארפט דא לאזען דא אין שטוב? ויא ואל האבען דעם ממור דא, הא? נאך מאכען א שעהנע קימפעט, דיא ביזט אין נאנצען... פאר וואס האסטו מיך געלאזט, פאר וואס האט איהר מיך נישט געבוידען? איך האב נישט געוואוסט וואס איך טוה (פערהיסט ויך וועצט ויך צום טיש).

מירל: (טראגט איהם צו מילד) נא טרינק א גלעזעל וואסער מיט מילך, צוקאך דייך נישט, איך בין שוקדיג, איך וואג שטענדיג אז איך בין שוקדיג, מארריסען האב איך געטריבען פון דער שטוב, און איהם, דעם שאר-לאטאן האב איך צוגענומען פאר א ליעבען גאסט, טרינק אביסעל מילך!

מ. מלך: וואס ניקסטו מיר? מילך, גיב מיר סם איך קען נישט לעבען, איך טאר נישט לעבען, איך בין א רוצח, א גולן, א מערדער, דושענעלי מיין פיינאלע, מיין אויג אין קאפ, איך האב ויא ארויסגעטריבען פון דער שטוב אין אזא שטורם אז עס איז געווען א עבירה א הינד ארויס-צוטרייבען, מירל, האב רחמנות, גיב מיר סם, אוי לאז מיך מאכען א עק צו מייע יסורים (וויינט שטיל).

מירל: (גלעט איהם וויא א קינד) נה, לאז שוין ויין לאז שוין ויין, גיב א פאר טרינק, אוי נאטעניו ווען וועט געהען א עק צו אונזערע יסורים.

מ. מרדך: (נעמט ארויס פון ביזעס א בילד) ועה אט איז איהר ליכטיג פנים'ל ועה איהר הענטאללי האלט ויא ביי מיר אויפן אקסעל, מיטן טאטען, נור מיטן טאטען האט ויא ויך געוואלט אראב געהען, געדענקסט? ויא איז דאמאלס אלט געווען 12 יאהר, ויא טראגט דאס קליידעקע וואס מיר האבען איהר געמאכט צו ראובן אהרן'ס ווהן אויף דער חתונה געדענקסטו ווען מען האט ויך געשטעלט אויף דיא טישען און אויף דיא בענק צו קוקען וויא ויא טאנצט.

מירל: צי וואס קראצטו אויף דיא וואונדען צי וואס שניידסטו מיט א זענ
דיין הערץ און מיין הערץ.

מ. מלך: דזשענילע מיין קינד (וויינט שטיל).

מירל: (זעצט זיך מיט א זופן ביים טיש — נאך פֿווע ווירר געקלאפט) ביטע!

(אויפטויט וואוילע מיט א לאנגער נישט געשוירענער בארד, קליינע פאות, שטעקט
אריין דעם קאפ).

זאזוליע: ענטשולדיגט מיר, דא וואהנט מר. ענביר?

מירל: אוי איך וועל חלישען, דאס איז דאך מר. וואוילע.

זאזוליע: (ערשטוינט) מירל, דאס זענט איהר? וועה מיר און דאס איז
מאטע מלך?

מירל: מיר זענען ביידע צובראכענע שארבענס!

מ. מלך: (קוקט ערקענט איהם נישט) ווער איז דאס? ווער זענען ויא?

מירל: דאס איז דאך מר. וואוילע אינטער אמאליגער קאסט הערר.

מ. מלך: מרדכי איציק, שלום עליכם, ביזט געווארען קיין עין הרע געוונד
האסט ערגיץ אנגעטראפען דזשעניאלען?

זאזוליע: איהר האט דיא גאנצע צייט גאר נישט געהערט פון איהר?
וואס מאכט עפעס מאררים?

מירל: 'ו'צט ר' מרדכי איציק, טוט אויס דעם ראק, אזא נאסט (טהומ אויס
דעם ראק זעצט זיך) מאררים וועט מסתמא פאלד קומען.

מ. מלך: אזא קינד וויא מאררים דארף מען ווערן ער איז דאך דער
גרעסטער שרייבער, מען שלאגט זיך איבער איהם אין אלע
רעדאקציעס.

מירל: איהר האט בעדארפט לעזען ויין ראמאן דיא פרינצעסין פון די הרי
חושף, אט איז ויא ביי דיא חתעושישע גולנים און אט פאלט ויא אריין
צו די רייבער.

זאזוליע: טאקע.

מירל: און דער אנטאניע איהר געליעבטער קומט פונקט צו דער ריקטיר
גער צייט און ראטעוועט ויא.

זאזוליע: טאקע?

מירל: אוי איז דאס א פלינקער יונג דער אנטאניע, איך ווייס גאר נישט
ווי עס דערנעהמט זיך אזא ברירה.

זאזוליע: טאקע?

מ. מלך: בהמה, עס איז דאך נור א אויסגעטראכטע מעשה.

זאזוליע: דיא פרינצעסין פון די הרי חושף דאס שרייבט מאררים? עס
שטעהט דאך אז עס איז פערפאסט פון א געוויסען דר. גרינבערג.

מ. מלך: עס איז מאררים, ער האט עטליכע געהומען, ער איז יעצט דער
גרעסטער שרייבער, מען רעדט איהם שוויכט מיט א סך געלד אבער
ער וויל נישט הערען, ער ווארט אויף איהר. (לאזט אראב דעם קאפ —
מיט א זופן).

זאזוליע: וויא איז ערגיץ בענע? ער מוז שוין ויין א יונג מיט ביינער.

מירל: בענע, ער איז דאך געווארען א גאנצער פאליטיקער, א רעדנער,
איצט איז דאך פאר דיא וואהלען שטעהט ער יעדען טאג אויף דיא
ווענען און רעד.

זאזוליע: טאקי פאר דיא סאציאליסטען?

מ. מלך: פאר דיא סאציאליסטען, פאר דיא בונדיסטען, מען דארף זאנען
להבדיל צו ויי און דיא סאציאליסטען.

זאזוליע: א פערקעהרטע וועלט דאס אמעריקא, אין דער היים זענען דיא
טאטעס רוהיגע בירגער און דיא קינדער סאציאליסטען, און דא זענען
דיא טאטעס רעוואלוציאנערען און דיא קינדער רוהיגע בירגערס.

מ. מלך: רוהיגע בירגערס, גוטע באגריטען, שארדאטען זענען ויי, וויפיעל
געלד ער פערדיענט שפענדעט ער אויף דיא מיידליך פון דיא
מוזיק האלם.

זאזוליע: טאקע...

מירל: (מיר ווייזט ער זאל ניט רעדען) שוין פינף יאהר אז איהר זענט אונזעק-
געפאהרען פון נוי-יארק.

זאזוליע: יא, שוין געווארען סבות פינף יאהר.

מירל: און איהר זענט אלץ אויף דעם געלבען ארט, ווי הייסט עס?

זאזוליע: פאקרינוער.

מירל: ווי? (וואוילע) פאלדיווער.

מירל: דיא גאנצע וועלט איז אין אמעריקא, און ער איז גאר וויא
הייסט עס?

זאזוליע: דאָרט איז דען נישט אמעריקא, איהר מיינט נור אז נוי-זאָרק
איז אמעריקא, איך בין געקומען בעשטעלען א ספר תורה, פאר א
שוהל, וועל איך קענען ביי איך איבערנעכטיגען?

מירל: מיין גרעסטען פערזענלעך האסטו געהערט?

מ. מלך: וער מרדכי איציק האסט שוין געזעהן אזוי שעהן קינד, איהר
הענטלע האלט ווא ביי מיר אויפן אקסעל, (צו וויינט ויד) און איך האב
ווא ארויסגעטריעבען פון דער שטוב, אין אזא שטורם, עס איז געווען
אין עבירה אהינד ארויסצוטרייבען, אוי דו שפעלי.

מירל: ער איז געבליבן אין גאנצען א צעמישטער, נור אזוי ווי א קליין קינד
איז ער געווארען, אבער גאט ווי דאנק, דערפאר נאכן אויגלייך איז ער,
נישט היינט געדאכט, געווען געריהרט פון ווען, איהר געדענקט
נאך?

מ. מלך: דו שפעלי מיין קינד.

זאזוליע: אוי מאמע מלך, איהר האט געמאכט א פעהלער, אין דער
תורה שטעהט מידה ועוב ירוחם, אז א ווייניגער איז ויד מידה און
פערלאזט דען שלעכטען וועג דארף מען אויף איהם רחמנות האבען,
דו שפעלי האט ויד געבליבן מידה געווען און אזוי ביטער חרטה געהאט.

מ. מלך: דו ווייסט וואס אין דער תורה שטעהט, ווען איך ווייס וואס
ביי מיר אין הערצען שטעהט, איך פיעל אז איך בין א מערדער, איך
בין ווערט מען נאך מידה הרגעען, איך האב ווא בעדארפט אויפהעבען
ווען ווא איז געפאלען צו מיינע פיס, צוהריקען צו מיין הערץ, טרייסטען
דאס אויגלייךעס קינד, און ווא שטארקען אזוי וואלט געדארפט
האנדלען א טאטע וואס האט א ערלען חאראקטער, אבער מיין מוח
איז פעהרעארטעוועט אזוי ווי דא דאלאניעס אין דאס הערץ א שטיין
איז דאמאלס ביי מיר געווארען פון מיין הערץ, איך האב ווא ארויס-
געטרייבען פון מיין שטוב, צום טויט האב איך ווא געטרייבען און
אפשר צו עפס ערגערס.... אוי צו וואס לעב איך אויף דער ווערט,
אונשוילדיגע קינדער שטארבען און איך לעב, מענטשען גיבט מיר סם,
אזא לעבען איז ערגער וויא דער טויט (אב)

זאזוליע: און פון דו שפעלי האט איהר גאר נישט געהערט?

מירל: גאר נישט גאר אזוי וויא אין וואסער אריין.
זאזוליע: און בענגע איז געווארען א פאליטישער רעדנער?
מירל: ער איז דאך, ווייס איך וויא עס הייסט א קאנדידאט, ער פערדיענט
אפשר 50 דאלאר א וואך, אבער וואס האט ער פון ויין געלד, ליגט
איבער טאג און נאכט אין דא מוויק האלם, און פערשפענדעט דאס
געלד אויף שוישפיעלערין.

זאזוליע: טאקע? און וואס גיבט ער איך א וואך?

מירל: ער גיבט מיר 10 דאלאר א וואך, מארדכי וואהנט אויף דא, ועהט
איהר ווי איך האב מיד געבאדען אין ויין בלוט, און אין אונזער גרעס-
טען אויגלייך איז ער געווען אונזער איינציגער טרייסט און העלפער.

(אויפטויט מארדכי)

זאזוליע: טאקע, (זאזוליע וויינט מירלען ווא זאל גאר נישט זאגען).

מאדריס: (קוקט א סעקונדע) אה מרדכי איציק, שלום עליכם, א בארד און
פאות אויך?

זאזוליע: ביזנים ברויט.

מאדריס: איי קיין עין הרע נישט קשינדיגע בעקאלעך, פון חונות אלץ?
זאזוליע: נישט פון חונות אליין, איך האב אויף דא בעקאלעך שוועהר
און ביטער געהאריוועט, דאס איז פון חונות פון שחטות פון מגידות.

מאדריס: ביסט געווארען א שוחט, ווען האסטו געלערנט שחיטה?

זאזוליע: א ונדא בן איך א שוחט.

מאדריס: טאקע, וויא קומט צו דיר שחיטה?

זאזוליע: ווען איך בין געקומען צו מיין קהלה אויף פראפע איז דאָרט
געווען נאך איין חון, אבער מיין דאווענען איז ווי בעסער געפאלען, נור
זענער איז געווען א שוחט און האט געזאגט אז ער וועט דאווענען און
קוילען פאר דעם ועלבען שכירות, איך האב געזעהן איך שטעה
שקאהל, האב איך געזאגט אז איך בין אויך א שוחט, וויא ווענען אייערע
חלפים האבען ווי מיד געפרעגט, ווא איך ווי אז איך האב אלעס
איבערגעלאזט אין נוי-זאָרק, הכלל איך בין א וועק געפאהרען קיין
נוי-זאָרק האב געגעבען א שוחט עטליכע דאלאר, און אין איין וואך
האט ער מיד אויסגעלערנט דא גאנצע קונץ, ער האט מיר געגעבען
א דיפלאם, און איך האב איינגעהאנדעלט חלפים א סאמענטענע

יארמעלקע, און בין געקומען צו מיין קהלה א שוחד מיט אלע פופט-
שיקעס און קוילע ווי אז ס'נעהט אויף א רויף.

מאררים : קוילעסט? שניידסט?

זאזוליע : פרנסה ברידער, הכל שוחדין! אלע קוילען אין אמעריקא.

מירל : אוי קוילעט מען אין אמעריקא, א מאמע קוילעט איהר אייגען קינד!
(אב.)

זאזוליע : און דו מאררים האסט דו אוי געוונד ארויף געארבייט אין
שרייבען? דו שרייבסט דען ראמאן די פרינצעסען פון די גרי חושף
פלעגסט דאך תמיד לאבען פון די שונד ראמאנען?

מאררים : פרנסה ברידער, דו קולעסט בהמות צו ליעב פרנסה, און איך
שאף בהמות צו ליעב פרנסה, נאט האט געשווארען אז וויינע פשרה
בהמה'לעך ואלען אוי פיעל ויין ווי פיעל דאס ואמד ביים ים, וואס די
שוחדים קוילען אויס בעשאפען די שרייבער מיט ויערע שונד ראמאנען.

זאזוליע : ביסט אלרייט א נכפה אויף דיר, געדענקסטו ווען דו ביסט געווען
א גרינער, האב איך דיר געזאגט אז וועגען געוויסען דארפסטו נישט
האבען קיין יסורים, דאס געוויסען קריגט אין אמעריקא לונגענוכט!
ביסט אלרייט, איך בעט דיר וואס איז דיר וואס דו ווערסט נישט קיין
חתן? וואלסט דאך געקענט אויסחאפען א שידוך מיט שווערע ממתקים.

מאררים : (ויצט) האסט אנגעהערט א שרעקליכעס אין מיין הערץ, מיין
געוויסען האט געוויס געקומען א ביסעל לונגענוכט, וויא דיא ואנסט,
אבער מיין געפיהלע צו דער ארומער פערשטויסענער דזשעני וועגן
אוי ריין אז הייליג ווי גרינערהייט! צו איהר געהערט מיין הערץ מיין
לעבען מיין געפיהלע מיין געעלע און געדאנקען, איך לעב נור אין
דער האפנונג אז וי לעבט (מיט טרערען) מ. איציק איך האב דיר לעב
און איך ווייס אז דו ביסט א אמתיער פריינד, טעג פון שרעקליכע
מארטעניסס, נעכטל פון אונערטרעגליכע יסורים לעב איך איבער,
קענסטו דיר דערמאנען אין דער נאכט ווען דער ווינד האט געריסען
דיא לאדען, און דער געגען האט געהאקט אין דיא פענסטער, און ויא
מיין הערץ מיין נשמה איז ארויסגעטריעבען געווארען אויף דער נאט,
וואוהין איז ויא געגאנגען? ווער ווייסט וויא איז? (י וויינט ויך).

זאזוליע : א פנים פארט מאקט דא אזא נאך וואס הייסט לעבע! גומער

ברידער דעם טעם דערפון האב איך קיין מאל נישט געפיהלט, און
נאט ואל מיך אבהיטען איך ואל ווייטער נישט פיהלען, אבער ריין
הערץ פיהל איך.

(אויפטויט בעניע.)

בעניע : (פיר ויך) ווער איז דאס? האללא מרדכי איציק, איהר ווענט שוין
א אלטער מאן (דריקט ויין האנד).

זאזוליע : בעניע ביסט א יונג, פאסט א פנים נישט אלע מאנטאג און
דאנערשטאג.

בעניע : ויין, איך צאהל ווער א גומער פרייט פאר קאסט.

זאזוליע : און דו ביסט געווארען א פאליטיקער א רעדנער, מאכט דיא
מאניע, א נכפה אויף דיר.

בעניע : פינף דאלאר פאר א שעה רעדען אויף דיא וועגען.

זאזוליע : עס איז שוין באלד בעסער וויא צו ויין א חזן און א שוחד.

בעניע : איהר ווענט א שוחד? דערפאר האט איהר איך פערלאסט די
שווענצאלעך.

זאזוליע : א ונדא? בין איך א שוחד!

מאררים : מ. איציק בלייבסט דא נעכטיגען?

זאזוליע : יא!

מאררים : נו, וועלען מיר ויך נאך וועהן, איך מוז נאך אויפשרייבען א
ארטיקעל אויף מארגען.

זאזוליע : האסט עפס אנגעשרייעבן א שעה געדיכטעל דיא לעצטע
צייט? איך וואלט געוואלט הערען דיינס א געדיכט.

מאררים : א געדיכט? איך האב שוין פערנעסען וויא מען מאכט א גראם,
דיא אמעריקאנער לענער דארפען נישט האבען קיין געדיכטע, איין
קורץ געדיכטעל איז דא ביי יעדען איינגעבאקען אין הערצען, אויף דריי
ואכען שטעהט דיא וועלט, אויף געלד אויף געלד און אויף געלד! (אב.)

זאזוליע : איך האב איהם לעב וויא א ברודער.

בעניע : אזא איך אויף דאס וועלכע.

זאזוליע : וואס פון דייין טאטען איז געווארען, איך האב איהם גאר נישט
דערקענט.

בעניע: דער אלטער צוברעכט מיר מיין הערץ, איך וואלט אוועק געגעבן
סיי וואס, צו געפונען מיין שוועסטער (קוקט אויפ'ן וויגער) איך מוז געהען.
זאזוריע: וואוהין איילקסטו דיר? בעניעלע צו א געגנט, די לעבסט א גוטע
טאג א נכפה אויף דיר.

בעניע: (צוויי פינגער ביים מויל) איך האב א מיידעל.

זאזוריע: א שעהן מיידעלע?

בעניע: א גענערען אין א ווארעטע טעאטער.

זאזוריע: דא אין דער געגענד?

בעניע: דא אין דער געגענד, אין א יודישען מוזיק האלל.

זאזוריע: גענעלי... (צייגט אויף זיך).

בעניע: נישט פאר דיר! א גענערען אין פאראדעו מוזיק האלל אין דער
14 סטריט.

זאזוריע: דא געהסט יעצט צו איהר?

בעניע: איך געה אין מוזיק האל, דארט איז דא א באקעט טענצערין בער-
נאטו הייסט זי, זאגט מען, אזעלכעס איז אין ניו-יארק נישט געווען.

זאזוריע: דא האסטו זי נאך נישט געווען?

בעניע: איך בין געווען צו בעשעפטיגט מיט דער וואהל, איך בין דאך דער
ארגאניזאטאר פון דעם פערציין דעמאקראט אין אונזער געגענד.

זאזוריע: וויא הייסט דא טענצערין? בערנאטו, עס איז א געשמאקער
נאמען עס קלעבט זיך צו דא ליפען, וועסטו זי היינט געהן טאנצען?

בעניע: איך וועל זי געהן טאנצען און מיין גענערען האט מיר צוגעזאגט
אז זי וועט מיך פאר איהר פארשטעלען זי ווען ביידע אין איין
קאסט הויז.

זאזוריע: זעה בעניע געהם מיך אויף מיט אין מוזיק האל איך וועל אליין
פאר מיר בעצאהלען א קארטע.

בעניע: אהא! עס וועט שוין זיין אלרייט.

זאזוריע: און דערנאך וועסטו מיך מיטגעהען צו דיין גענערען.

בעניע: יעס, עס וועט זיין א שפאס, אזי וועט איהר א חן!

זאזוריע: איך בין א שוחד אויף, איך בין אלרייט! (ביידע אב).

פערוואנדלונג.

א רייך מעכלירט צימער אין א בארדניגס הויז, פון הינטערגרונד פונסטער, אין
גאס אריין רעכטס א טיער און א ווייטער צימער, אויפ'ן טיש זענען אויסגעלעגט
שעהנע בוקעען, בלומען, מר'ס סמיטה קומט פון לינקס טראגט צו בוקעען.

סמיטה: דאס הייסט א ערפאלג, ווילד ווערען זי ווען זי קוקט ארויף
אויף דער ביהנע, פון דער גאלעריע ביז אין דא לאשען שפרינגען
אלע אויף ווי דא פערדריקטע, און מען האלט אין איין אפלאדירען און
שרייען בערנאטו מען קען איינפאך פערטויגט ווערען, און מיט דא
בוקעען און מיט דא פרעזענטע וואס דא ווערט פערוואנדעט, און דאס
איז א יודיש מיידעל, דוקא נישט קיין היגע, דא יודען האבען א ווערט
צוויי סענט, דאך זי איז א שטרענג מיידעל, דא רייכסטע מענשען
לאדען זי צום נאכטמאהל, און זי וויל מיט קיינעם נישט געהן
מיר. דאז האט זי אפגעשיקט דעם פרעזענט, א דיאמאנטענע בראש
וואס קאסט גענוי 1000 דאלאר, שיקט זי איהם גאר צוריק, איי
א נאריש מיידעל, ביי אזא אלטען תרח וואלט איך אפילו דא נשמה
ארויסגענומען (אויפטויט בערנאטו מיט א בלאנדער פערקע טהוט אויס דעם הוט).

בערנאטו: מים סמיטה א גלאז טהע אבער שטעל.

סמיטה: גלייך מים, מיט ציטראנען, יא? (אב רעכטס).

בערנאטו: (טהוט אויס דען מאנטעל) ניו-יארק איז נאריש, איין הויכער הויב
מיט דא פום מאכט דאס פובליקום ווילד, אזא בייפאל האב איך נאך
אין ערנען נישט געהאט.

(אויפטויט 3 מיידלעך).

1-טע: מים בערנאטו, דאס פובליקום איז פערדריקט פון איהר שפיעלען.

2-טע: היינט געהט איהר ווירקליך אויס וויא א קעניגין!

3-טע: דער דירעקטאר האט אייך ענטשולדיגט אז איהר וועט מיער, נאך
א מאהל צו טאנצען, און וואס פאר א ווערטפאלע בוקעען?

בערנאטו : ווי מאַקען מײַך מײַנע מיט ווײַערע בוקענען :
איינע : (אפארט) וואו מײַנע אויך דער חן איז דער שטאלץ איהרער.
אנדערע : איך קען וואו נישט אנקוקען (אלע אב).

בערנאטו : (געהט צו צו די בוקענען) נײַע פֿרענענטע פון ערלע וועלכע
 פֿערנעטערן דיא קונסט (בעטראכט דיא בוקענען, דערוועגט א ווייטקארטע) פון
 דעם, אין וועמעס הערן איהר האט אויפגעברוינט א שטורם העררי יונג
 (עווייטע) פון דעם וועלכען איהר האט בעצויבערט פרידריך פילגרום
 אויפגעברוינט א שטורם און בעצויבערט (רויטעס בילעט) פון דעם
 וועלכער פֿערנעטערט איך העררי ליכטענבערג (לאזט פאלען דאס בוקענע
 און שרייט) העררי ליכטענבערג, גאט איז דאס מעגליך? איז דאס ער?

(אויפטריט סמוטה מיט טהע און קובען).

סמוטה : איהר פיהלט נישט גוט?
בערנאטו : נין, עס איז גאר נישט (מען קלאפט) הערריין.
וואלפזאהן : נו מיסס בערנאטו, האט איהר מיר היינט אנגעטוהן, ארויס-
 גענאנגען ויך נישט פֿערניינט, אין...

בערנאטו : מר, וואלפזאהן, וואס מײַנע איהר, מײַנע פיעס ווענען פון איינען?
וואלפזאהן : (שמייכלט) נין, ווי ווענען נישט פון איינען, דאס ווענען דאך
 אדלער פלינעל, אייער טאנצען שטיינט איבער אלעס אין דער וועלט
 (גיבט איהר א קניפ אין דער באק) אך וואו ליכטענבערג ווירדנעם פרייליין.

בערנאטו : איך בעט אייך מר, וואלפזאהן, איהר ואלט אייך מיט מיר
 אנעלכעס נישט ערלויבען.

וואלפזאהן : (גלעט וואו) מײַן ליעב קינד, ניכט מעהר.

בערנאטו : אייער שעהנער קארדירנענט האט היינט אנגעפאנגען צו
 שפיעלען יענקי דודל, ווען דער פאלעט האט בעדארפט אויפגעהן.

וואלפזאהן : יענקי דודל ביי גאט...

בערנאטו : נו, ער האט ויך באלד פֿערבאפט, און דאס פובליקום האט
 דאס נישט בעמערקט.

וואלפזאהן : דער שבור, ער האט היינט געוויס געטרונקען, ער איז איינער
 פון די טאלענטספאלסטע דיריגענטען, נור איך וועל איהם ווען מארגען
 (ערבליקט טעע, לאכט) טעע טרינקט איהר גאר מיט ציטראנע, ח ח ח
 מיס סמטה וואס מיס פֿענדלינג וי ואל אייך געבען אויף מײַן רעכנונג

א פלאש שאמפאניער (סמוטה אב) איהר וועט דאך מיר היינט נישט
 אפזאגען, הא?

בערנאטו : איך פיעל היינט נישט גוט מר, וואלפזאהן.

וואלפזאהן : ענטשולדיגט, נאך אוא בייפאל, ביי גאט דאס געהט נישט,
 איהר וועט מוזען טרינקען.

בערנאטו : נו אלרייט, אבער ענטשולדיגט איין מאמענט (אב רעכטס).

וואלפזאהן : קיין קינצלער אין מײַן טעאטער האט ויך נאך נישט ערלויבט
 מיט מיר אזוי פֿרעך צו ווין, אבער וואו איז טייפליש שעהן ברענגט
 פאלע הייזער, היינט איז ערשט איהר וועקסטע ערשיינונג, און די גאנצע
 שטאדט קאכט מיט איהר, דאס איז פֿיסלעך, (מען קלאפט) בייטע.

(אויפטריט וויקטאר ראז).

ראז : איהר ווייט דא מיסטער וואלפזאהן, מײַן פֿריינד, רעד פאר מיר א פאר
 ווערטער מיט דער צויבערין, איך האב איהר געשרייענען דריי ברעף
 פֿארגעשלאגען געלד, דיאמאנטען, א בראש האב איך איהר געשיקט,
 האט וואו מיר צוריק געשיקט.

וואלפזאהן : בעסטער פֿריינד ראז, איהר בעט צו גאט, איך האב קיין
 איינפרום אויף מיס בערנאטו.

ראז : מר, וואלפזאהן, איך ווער פֿערדריקט.

וואלפזאהן : אף, איהר אלטער גאטס גנב, איהר וועט דאך ערשט
 געווארען גענע וואך פֿרענדענט אין דער גאטס שוהל פֿערציין אויס-
 צוראמען דיא אונמאראליטעט.

ראז : אין דעם פֿערציין האט מײַן אלטע קלייפה אהין אריין געשליפעט,
 מר, וואלפזאהן איך געה א וועק ברונג, דאס מעדענען האט מײַך פֿער-
 ריקט געמאכט, אזוי העלף מיר גאטט איך גיב איהר א האלב פֿער-
 מענען.

וואלפזאהן : רעדט נישט קיין נארישקייטען, דיא רייכסטע מענשען דינען
 ביי איהרע פיעס, און וי טרייבט ווי פון ויך, וועט וי ויך דען אומקוקען
 אויף אוא אלטען אפגעשטארבען בעל עבירה'ניק וואו איהר וועט.

ראז : מר, וואלפזאהן, איך געה א וועק ברונג פון אייך.

וואלפזאהן : ח ח ח, וואס פאר א נפש עס וויל געפֿעלען דער שעהנער
 בערנאטו, א מויל אהן א אייגענעם צאהן, א קאפף אהן אייגענע האהר.

אויס געטריקענט וויא א הונד וואס האט שוין דריי טאג נישט געגעסען.
צוטרעט וויא א הונד אין קאלט וואסער מיט אלע איברים נישט קיין
טראפפען בלוט. נישט קיין לייב נישט קיין לעבען נישט קיין... איהר
נענט דאך שוין גאר קיין לעבעדיגער מענש נישט. נור א זעקל בינער
איבערגעצויגען מיט א הויט וואס געהט ארום אויף שפרינדלשעניס
אין אזא נפש גלוקט ויך נאך א שעה מידעל ?

ראו : איך וועהר פערריקט (סמיטה ברענגט וויין און גלעזער).
וואלפזאהן : דאנקע...

(אויפטריט בערנאטו)

בערנאטו : איך האב אייך געבעטען מר. ראו איהר זאלט מיר נישט
צוטיילען דאס פערנעניגען מיט אייערע ווייטען.

סמיטה : א שטענע מידעל (אב)

ראו : מיין ענגעל, איך ווער פערריקט !

בערנאטו : פאר א פערריקטען איז דא א משוגע הויז. מר. וואלפזאהן
קענט איהר נישט געבען אייער פריינד א אדרעסע פון א משוגע הויז ?
וואלפזאהן : פערצייהט איהם דאס מאהל, מיס בערנאטו מיר וועלען
אויסטרענקען צו גלעזליך שאמפאנער אויף אייער געוונדהייט. און
מר. ראו וועט געהן צור פערזאמלונג פון ויין פערזאין אויסצוראטען
דיא אונמאראליטעט. אויפס וואהל פון דער גרעסטער און שענסטער
טאנץ קינסטלערין דער וועלט (טרינקט).

בערנאטו : (פערטראכט) איז דאס מעגליך, איז דאס ער ?

וואלפזאהן : מיס בערנאטו לעדיגט אויס אייער גלאז. נו מיס בערנאטו
דא הייסט טרינקען אויפס וואהל פון אייער געוונדהייט (זיא טרינקט).

ראו : איך ווער פערריקט !

וואלפזאהן : נו מיר געהן, גוט נייט מיס בערנאטו (שטיל) איך וועל באקלד
ארויף קומען, איך דארף נאך רעדען וועגען געשעפט.

ראו : גוט נייט מיס בערנאטו איך ווער פערריקט (ביידע אב).

בערנאטו : א בוקע פון דעם וואס האט מיך ערניעדריגט און רואנירט.
אין דאקטאר פאסקאל זאגט, אז נאנא איז געבוירען געווארען צו
געהען ראכע פון דיא אריסטאקראטען פאר דיא מאסע מעדעקעס
וואס ווערען דורך ניי פערפיהרט. וואס נאנא האט געטהון דורך

צופריעדען שטעלען האב איך געטהון דורך אנצינדען א פייער און
לאזען עס ברענען. נישט איין רייכער בעל עברהניק איז פון מיר
אנוועק גענאנגען האלב פערריקט און פערברענט פון ויין ליידענשאפט.
איז מיר יעצט ויך פערשערט אפצורעכענען מיט מיין אייגענעם פער-
פיהרער ווען איך וועל נור ויכער ויין אז ער וועט מיך נישט ערקענען
פון נאהנט (שטעלט ויך צום שפיגעל מיט א געלעכטער) נישט א שפור פון
דעם נאאיווען מעדעל, ביטערע ערפאהרונגען, דער פאריק מאכער
האט מיך אזוי פערענדערט אז איך צווייפעל אלליין אויב איך בין עס.
(גוט א ציטער געהט אב פון שפיגעל) מיין פאטערס געזיכט האט מיר
א שוועב געטהון פאר דיא אויגען, שטרענג און בעז איז דאס נוטע
געזיכט, גלייך ווי דער אויסדרוק וואס ער האט געקריגען אין יענער
שרעקליכער נאכט איז אויף דעם פערנליינערט געווארען. יעדעס מאהל
ווען איך דערזעה ויין געזיכט, געהט עס אויס (מען קלאפט) ווער איז דאך ?

וואלפזאהן : א דושענטעלמאן און איך.

בערנאטו : שלאפען וועל איך סיי ווי סיי נישט, ביטע !

(אויפטריט וואלפזאהן און הענרי, עלעגאנט געקליידעט, זיא גיט א ציטער).

וואלפזאהן : איך וועל אייך פארשטעלען מיין בעסטען פריינד מר. הענרי
ליכטענבערג.

בערנאטו : עס פרייט מיך זיא צו קענען.

הענרי : דאס איז דער גליקליכסטער מאמענט אין מיין לעבען, מיס בערנאטו
אלעס וואס איך האב געהערט וועגען אייך איז נישט דיא העלפט
געגען דעם וואס איך האב געזעהן, איהר זענט דיא גרעסטע און
שענסטע טאנצקינסטלערין אין דער וועלט.

בערנאטו : שטייבעלט מיך נור נישט צו פיעל, דען דאס קען קאסטען
אייער פריינד מעהר א פאר דאלאר א וואך.

הענרי : (לאכער) איבער דעם איז מיר אנגעקומען אזוי שווער ער זאל מיך
פאר אייך פארשטעלען.

בערנאטו : ווען האט איהר מיך געזעהן צום ערשטען מאל ?

הענרי : צו אייער דריטער ערשיינונג, פארנעכטערן וייט דאמאלס בעט
איך דעם שלעכטען מר. וואלפזאהן ער זאל מיך פאר אייך פארשטע-
לען, און ערשט יעצט האט ער עס מיר צוליעב געטהון.

בערנאטו : (רענקט נאך) ווייל עס איז אייך אונגעקומען אזוי שווער וועל איך אייך איינלאדען מיט מיר נאכטמאל צו עסען קומט צו מיר אין צעהן מינוט אריין! (פערנייגט זיך).

הענרי : דאנקע אין צעהן מינוט מים בערנאטו! (אב).

וואלפזאהן : איך האב געוואלט רעדען מיט אייך וועגען געשעפט.
בערנאטו : נישט יעצט מר. וואלפזאהן — וואס איז מר. ליכטענבערג'ס געשעפט'ונג?

וואלפזאהן : אויפצוהווען די שענסטע מעדעל און שפענדען אויף ווי געלד.
בערנאטו : איז ער פערהייראטעט?

וואלפזאהן : דער הונד? ער האט פאר א יאהרען גענומען א פרוי מיט 100000 דאלאר, און מיט 2 מאנאט צוריק איז ווין פאטער געשטארבען, און האט איהם איבערגעלאזט דיא גרעסטע פאבריק אין אמעריקא (ווייל צו געהן צו איהר).

בערנאטו : אייער פרוי ווארט אויף אייך מר. וואלפזאהן!

וואלפזאהן : (אפארט) און איך אלליין האב איהם נאך פארנעשטעלט (אב).

בערנאטו : קיין בעסערע ראכע האב איך מיר נישט געקענט פאר שטעלען, איך וועל איהם ברענגען צו מינע פיעס, איך וועל אויף איהם שפייזן, ער זאל ויך שעהמען צו ווייזען ווין פנים פאר בעקאנטע און פאר וויינע פריינדע ווי איך פאר מיינע (טראכט) מרים סמיטה איך וועל אייך נישט דארפען, דאס הערץ קלאפט א גלאז וויין (טרינקט, מען קלאפט) דאס איז ער, ביטע!

(אויפטויט הענרי מיט בוקעה ליליען).

בערנאטו : לייגען? האלט איהר מיך פיר אונשוולדיג?

הענרי : צווישען דיא אנדערע קינדער פון אייער פראפעסיאן, זענט איהר געוויס א אונשוולדיגעס קינד.

בערנאטו : וויא אזוי ווייכט איהר דאס?

הענרי : מען הערמ!

בערנאטו : ויצמ.

הענרי : איך דאנקע (זעצט זיך).

בערנאטו : איך וועל אייך זאגען דעם אמת, איהר האט מיך געהער פערצינד טערעסירט (זעצט זיך געגען איהם) זענט איהר פערהייראטעט?

הענרי : איך? ליידער...

בערנאטו : און ווען איהר זאלט ווין פריי?

הענרי : דאן וואלט איך געפאלען צו אייערע פיעס, און געבעטען אייער האנד און אייער הערץ, מים בערנאטו, איך קען אייך נישט איבערגעבען אין ווערטער, וואס פיר א פייער איהר האט אונגעצינדען אין מיין הערץ, וואס פאר א ווילדען טומעל איהר האט געמאכט אין מיין מוח, וויט פארנעסטערען ווען איך האב אייך געזעהען צום ערשטען מאל, געה איך ארום וויא א וואהנדיגער, מים בערנאטו מיין הערץ און מיין גליק זענען ביי אייך אין דיא הענד!

בערנאטו : איהר שיינט צו ווין געהער ערנסט, און איך מוז אייך זאגען אז מיט אייך איז א געפאהר צו רעדען.

הענרי : א געפאהר?

בערנאטו : איהר קענט געהער לייכט בעזיגען א פרויענהערץ, געהר וועניג מענער קומען צו אונז, וואס ווייערע קאמפלימענטע זאלען אזוי אנגע-נעהם ווין וויא אייערע.

הענרי : גלויבט מיר מים בערנאטו, אז איך מאך אייך קיינע קאמפלימענטע, יעדעס ווארט פליסט פון דער טיעפע מיינער זעעלע מים בערנאטו, קען איך האפען... (ווייל געהמען איהר האנד).

בערנאטו : (פיינעט איהם אויס) ויצמ מר, ליכטענבערג (געשיהט) אויב איהר קענט האפען פרענט איהר, איהר האט מיר נאך נישט געזאגט צו וואס איהר ווילט האפען!

הענרי : אך מים בערנאטו, דארף איך זאגען דריי טאג און דריי געכט לעב איך אזוי וויא אין פיכער, דער קאפף הויכט זיך אין דיא לופטען, אלעס דרעהט זיך מיר פאר דיא אויגען, און פון וואס איך זאל נישט וועלען טראכטען, און אויף וואס איך זאל נישט וועלען קוקען, וואקסט אלס פאר מיינע אויגען אנעדאנק איבער וועלכען עס שוועבט א געמין מיט דעם געזיכט און פיגור פון מים בערנאטו... מיינע פרוי הייסט מיר רופען א דאקטאר (קניעט) געטליכע בערנאטו, איין לעפעלע פון אייער ליעבע (פאלט די הענד אין דער הויך).

בערנאטו : (קוקט אויף איהם מיט א שמייכל טהוט א שפאן צוריק) איהר ליגט יעצט

ביי מינע פיעס, און איהר וואלט געקישט דיא ווילען פון מינע שיף
ווען איך ואל איך ערלויבען?

הענרי : איך ווען איהר וואלט מיר ערלויבען!

בערנאטו : און מיט פינף יאהר צוריק ביסטו געשטאנען אויף מיין הערץ
און האסט עס צוגעבראכען אויף שטיקער!

הענרי : איך? מיין גאט...

בערנאטו : (רייסט הערונטער דיא פערקע) וועה ביי וועמעס פיעס דו ביסט גע-
לעגען און געפעטען קישען דיא שיף.

הענרי : דושיעני! דושיעני!

בערנאטו : יא דושיעני, דיא ועלכע וואס דו האסט מיט פינף יאהר צוריק
גערויבט פון איהר אונשוילד, און דאן פערשעהמט און ערנידריגט,
דושיעני דעם סטאלערס טאכטער די מיט וועלכער דו פלענסט געהן
נאכט אויף נאכט און געשווארען וי צו מאכען פאר דיין פרוי, פאר דיין
קעניגען, ביז דו האסט וי גערויבט און וי געבראכט אין אזא צושטאנד
אז דער פאטער האט וי ארויסגעטריעבען פון ויין הויז, און וי האט
נישט געקענט ווייזען איהר פנים פאר איהרע פריינדע און בעקאנטע,
דושיעני דיא יונגע פרישע בלומע, וועלכע האט געבליהט ווי א רוז
אים מיא, און האט דורך דיר פערלויירען איהר ואפט, איהרע בלעטער
און איהרע נאטירליכע פארבע, וועה אט דאס פערנעמט פון מינע
אמאליגע שעהנע לאנגע האר, דיא ליפען ווענען געפאדערט אין די
פאלשע האר מיט דער פאלשער פארב בין איך א העסליכקייט געגען
דער אמאליגער דושיעני מיט פינף יאהר צוריק, און דאך האסטו מיר
אויס געשפיגען, און יעצט ביסט געלענען צו מינע פיעס, דיא ריינע
טרייע דושיעני וועלכע איז געווען נור ריינע, האסטו פערשטויסען אין
דער געפארבטער דער געפודערטער, ביסטו צו דיא פיעס געפאלען
געקניעט ווי פאר א געטען, אה מענער מענער, פארב פודער פאלשע
האר, פאר ויי קניעט איהר און ליגט אין שטויב, און דאס אונשוילדיגע
און געטרייע קינד פערדאונליקט איהר, פערשטויסט עס, פערניכטעט
עס, (מען רייסט דיא טהיר, מען שרייט אונטער דיא קוליסען).

הענרי : דושיעני... מים בערנאטו ערבארמט איך, מען רייסט דיא טיער
עס וועט ויין א שקאנדאל.

דושיעני : ח ח ח א שקאנדאל? איך וואלט געוואלט צוואמען רופען אלע
פרויען פון דער גאנצער וועלט, ווי זאלען זעהן ווי ווייערע מענער ווענען
איך וואלט געוואלט צו זאמען רופען אלע מענער פון דער וועלט, ווי
זאלען זיך אנקוקען (רייסט אויף דיא טיער) ביסטו!

(אויפטויט דריי מיידליך סמיטה, בעניע, זאזוליע, קאהר).

בעניע : דושיעני, זאל איך עס גלויבען מינע אויגען?

דושיעני : בעניע מיין ברודער?

בעניע : (בעמערקט הענרי, קוקט איהם ווילד אן, שטויסט איהם צוריק) דער נידער-
טרעכטיגער מענטש האט וי פערפיהרט.

סמיטה : נישט דא מיין פריינד.

בעניע : דער נידערטרעכטיגער לומפ, ער האט רונערט דאס לעבען פון
מיין שוועסטער פון מיין פאטער און מוטער (בעניע ראנגעלט זיך מיט איהם,
שרייט) קום הער, און פערטיידיגע זיך (ווארפט איהם צו דער ערד, זאזוליע
לויפט ארום אין שרייט) פאליציא.

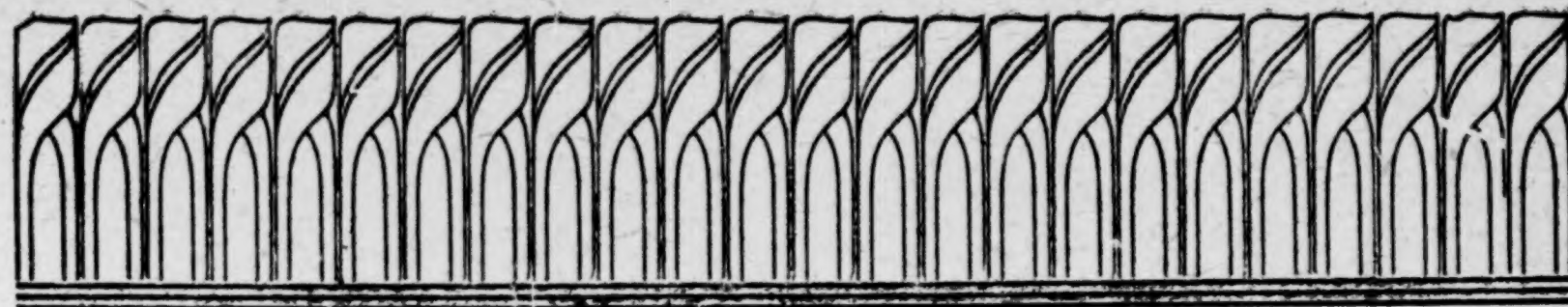
דושיעני : גאט, איז דאס נישט א חלום!

(אלעס אין פערשיעדענע פאזיציאנען).

פארהאנג.

(ענדע פון דריטען אקט).

פיערמער אהט.

(ביהנע ווי אין צווייטען אקט, פרישטיק צייט, זאזוליע, בעניע זיטצען עסען).

זאזוליע: בעניעלע, א נכפה אויף דיר, דיר איז געווען בעשערט צו געפונען דזשעניאלען, און צו פערזיסקען דעם מאטענס עטליכע יאהר (לאכט) אוי האסטו איהם געבויקעט סעה! דו האסט א פאר פיינע הענטאלעך, דיא צעהן סענט שטיקלעך וואס דו האסט געשפערטעט אויף פרייז שלאגען איז נישט געווען ארויס געווארפען (ציהט איהם ביים אויער) דו ביסט א אמת'ער אמעריקאנער יונג, א נכפה אויף דיר.

בעניע: דערפאר ביסטו א ריכטיג יודעל, ווען מיר האבען דערהערט דאס געשריי און גענומען לויפען, האט איהר מיך נישט געלאסט, איך ואל אייך געווען פאלגען ווייבט גאט צו מיר וואלטען זיך נאך א מאל געוועהן געוועהן.

זאזוליע: אבער איז דען דאס נישט וויא מען זאגט א גאט וואך האט ער געמאכטען זיך פונקט אין איהר צו פערליעבען, און דו ביסט גראדע געקומען געווען ביי דער זענערין, פונקט ווי אין א ראמאן!

בעניע: עס איז דא א ענגליש ווערטעל, אז דאס וואס עס קומט פאר אין לעבען איז מעהר אינטערעסאנט ווי דאס וואס מען ליינט אין דער צייטונג.

זאזוליע: אוי, האבען מיר איהם געבויקעט.

בעניע: וואס הייסט מיר?

זאזוליע: דאס הייסט דו האסט געשלאגען, און איך האב געשריענען פאליציי.

בעניע: איך האב איהם געקענט דער הרגענען ווען דזשעני ואל מיר נישט געווען ערקלערען ווי ער קומט צו איהר אין צימער, וואלט איך פון איהם געווען ארויס געקוועטש די שמוציגע זעלע.

(אויפטריט מ. מלך אבגעוואשען, אבגעשוירען אין א גיפרעסט העמר).

מ. מלך: בעניעלע, טוהו מיר אהן דיא קראוואטע, עפס און פראקטיש קיכוד דזשעניעלין, בעניעלע דו האסט מיר צוריק געגעבען דזשעניעלין מיין פערטריעבען קינד, ווער האט זיך געקענט דארויף רעקטען (וועהרענד ער בינד איהם צו דיא קראוואטע לויפט ער אלע מאל א וועק פון איהם, אזוי רעדט ער אב דעם גאנצען מאנאלאג) דיא לויפער איינער, נוי, טוהו מיר שוין א מאל אהן דיא קראוואטע, דזשעניעלע וועט באלד אויפשטעהן, דזשעניעלע איז וועדער ביי מיר אין שטיבע, איך האב זי געהאלטען צוגעדרוקט צו מיין הערץ, זי האט מיך געקישט, ווער האט זיך געקענט רעקטען אויף אזוי פיעל פרייד, אויף אזוי פיעל גליק, און זי טראגט אויף מיר קיין שטאה, איי וואס פאר א טייער קינד דאס איז, נעם בעניעלע, מאך צורעכט דאס קראוואטעל, לאז זי זעהן איהר מאטען (מאכט מיט דיא הענד).

בעניע: אוי דוא קענסט דאך נישט איינשטעהן אויף א ארט, פאפא יעצט ביזטו אלרייט וויא מ. איציק זאגט.

זאזוליע: ר' מ. מלך, ווען איהר זאלט זיין א מיסים און איך א יונגער מאן וואלט איך מיך פערליעבט אין אייך איהר זעהט אויס יונגער מיט 20 יאהר ר' מ. מלך מיר וועלען נאך היינט האבען א מזל טוב.

מ. מלך: וויא קען נאך זיין א גרעסערער מזל טוב וויא צו האבען דזשעניעלען ביי מיר אין שטיבע.

זאזוליע: איך מיין א אמת'ן מויל, תנאים ביי מארריסקען מיט דזשעניעלען, איך האב מיט זיי געקומען גערעדט איך ווייס שוין עס איז אלרייט.

מ. מלך: איך וועל איהר גאר נישט זאגען וויא אזוי זי וועט טוהן וועט ביי מיר זיין גוט, אבי מיין דזשעניעלי איז דא ביי מיר.

(אויפטריט מירל מיט א קיישעל).

מירל: זעה נור דער ראזער האט דיך געמאכט פאר א יונגען מאן, וואס א מאן איז? דאכט זיך אלט צוגראכען, האט ער נור א גוטע שעה שערט זיך אב, וואשט זיך ארום איז ער שוין וועדער א יונגער מאן, אוי, א יודענע מיטטיינס געזאגט, אז זיא ווערט פערפֿינסטערט העלפֿט איהר שוין קיין וואשען קיין רייבען, אוי, ר' מרדכי איציק איהר גע- דענקט פאר פינף יאהר וואס פאר א פנים ער האט געהאט געבען מיר?

זאזוליע: אויב איך געדענק (זינגט, דערמאנט זיך) נא כל מדה נכונה!
מירל: וואס טויג מיר, אבי מיין דזשענעלע איז וויעדער אין דער היים.
וואס זשענעלע ווא איז נאך נישט אויפגעשטאנען, איך האב איהר געבראכט
א פרישטיק (נעמט ארויס פון קייזערל) קען, וויינטרויבען, פרישע אייער,
פיש, אנה טישטיכער האב איך געקויפט, נעמט אראב פונם טיש.
קאמף לעגען דאס נייע טישטויף היינט איז ביי מיר א יום טוב.
מ. מלך: קומט מרדכי איציק, בעניע, לאמיר צונועהמען פון טיש (נעהמען
אראב פון טיש ווארפט אראב גלעזער).

מירל: אהא ווי האבען זיך שוין געריהרט אט געהט טאקי דזשענעלע.

(אויפטוישט דזשעני)

דזשעני: גוט מארגען דיר פאפא, גוט מארגען דיר מאמע, גוט מארגען
אייך אלע, אוי, וויא שעהן דאס וועהט אויס, פאפא, מאררים איז נאך
נישט געווען?

מירל: ער וועט מסתמא באלד קומען, ועה גור ווי ווי האבען דא געריהרט.

(אויפטוישט מאררים מיט צייטונגען, פערסאנעלע)

מאררים: אלע צייטונגען זענען פול מיט דעם דראמא, אט איז ווין בילד
זענע צייטונגען דערצעהלט אנדערס דא געשיכטע, איין צייטונג שרייבט
אז ער האט געטרינקען גיפט.

דזשעני: (ערשטאקען) גיפט!

מירל: וואס זשענעלע האסטו דיר אזוי דערשראקען? ער האט נאך געמעגט
פערסאנעלע ווערען איידער דא האסטו איהם דערקענט.

דזשעני: איך ואל ווין דא אויפצאכע פון ווין טויגט.

מאררים: וואס דא צייטונגען שרייבען קען מען זיך וועניג פערלאזען...

זאזוליע: דא מענטש איהם גלייבען, ער רעד פונם סדר, מאררים
א נכפה אויף דיר, וויא פיעל ליגען האסטו אריינגעהאקט אויפן
ניכטערען מאגען.

מירל: נו דזשעני, זען דיר און עס פריהשטיק, מאטע מלך לאמיר ווי
לאזען אליין.

מ. מלך: מרדכי איציק, בעניע, קומט איך דארף אייך עפעס זאגען.

(אלע אב — אויסער דזשעניע מאררים).

דזשעני: אויף דיר מאררים בין איך ביי.

מאררים: ביי? פאר וואס?

דזשעני: ווייל דא האסטו מיר צובראכען מיין איבערצייגונג, און דורך דיר
מוז איך ברעכען מיין פעסטען ענטשלוס, איך בין געווען איבערצייגט,
אז אלע מענער זענען שלעכט, פאלש און פערדארבעט, דא אבער
האסטו מיר געוויסען, אז אויף א מאן קען ווין ריין און טריי צו אזוי
אינער וועלכער האט איהם געהאנדעלט שלעכט, געמיינ.

מאררים: אה דזשעני.

דזשעני: איך בין געווען ענטשלאסען צו האסען אלע מענער רייצען זיך
מיט וויא און ראכע געהען פאר דא ניעדערטערעכטיגקייטען
וואס ווי בענעהן זענען דא פרויען, אבער איך קען מעהר נישט האסען
אלע מענער.

מאררים: דזשעני דזשעני דו ליעבסט מיך? (אומארמט זיא).

זאזוליע: (שטעקט אריין דעם קאפף) עס איז אלרייט.

דזשעני: איך האב דיר פיינט ווייל איך מוז דיר ליעב האבען, מאררים,
מאררים, וויעפיעל שמערצען און ביטערע ערפארוונג איך האב אין
מיר, מיר אלע וואלטען געווען אויסגעמערדען אלעס ווען מיר וואלטען
דיר געווען געפאלגט.

מאררים: וועסטו טייערע, פאר וואס האסטו דא גאנצע צייט פון דיר נישט
געלאזט הערען?

דזשעני: איך... איך האב מיך געשעמט איך האב געמיינט אז איהר אלע
פערבראכטעט מיך, אוי, מאררים האב איך געליטען...

מאררים: זאג מיר, טייערע, וואהין ביסטו געגאנגען אין זענער שרעקליכען
נאכט?

דזשעני: אה, פרעג מיך נישט, דערמאן מיך נישט אין זענער שרעקליכער
נאכט, איך בין איבערגעשטאנען דא גאנצע נאכט אין א פינסטערע
האלע געהאלטען אין א טוישער, קעטץ און 2 פערוואנדעלטע הונד זענען
געווען מיינע קאמפאניאנען, אוי וואס פאר אלאנגע נאכט דאס איז געווען,
איך האב געמיינט וויא וועט זיך קיינמאל נישט ענדיגען, ווען עס איז
ענדליך טאג געווארען האב איך גענומען דא שוין קיין דזשוססיס,
דארט האב איך פערזעצט 2 ריינגלעך און האב גענומען א קארטע קיין

פילאדעלפיא אויף דער באהן בין איך קראנק געווארען (וויינט) און פון דער באהן האט מען מיך אראפגעטראגען און אפגעפיהרט אין שפיטאל איך בין געווען געפערליך קראנק אבער איך בין געווען גליקליך ווייל דיא קראנקהייט האט איבערגעריסען דיא קייט פון שאנדע וואס האט מיך צוגעבינדען צו מיינע זינדע.

מאדריס: אונגליקליכע דזשעני.

דזשעני: און ווען איך בין ארויס פון שפיטאל ווענען מיר מיינע האר מיינע געדיכטע האר אויסגעפאלען, און איך האב דאס ביסעל וואס איז איבערגעבליבען געמוזט אפשערען. ארבייטען אין א פאבריק האב איך נישט געדארפט. און פאר קיין דיענסט האט מען מיך נישט גע-וואלט צונעהמען. יעדעס מיסס האט מיך אנגעקוקט און מיט א איז-נישען שטייכעל געזאגט איהר ווילט זיין א דיענסט? און אנדערע האבען נאך צוגעזעצט און האבען געזאגט אז מיר פאסט בעסער צו זיין שווישעלעריין. אף מאדריס, דיא וועלט איז שלעכט ווא גיבט נישט קיין געלעגנהייט א געפאלען מידעל צו זיין אנשטענדיג.

מאדריס: דזשעני, דער נישט פון געפאלען, דיא ביזט אויפגעהויבען געווא-רען, דיא ביזט יעצט רייכער, ערלער און קליינער וויא פריהער.

דזשעני: איך האב מיך דערמאנט אז יעדער פלעגט מיך בעוואונדערן מיין טאנצען בין איך אוועק געגאנגען צו א דירעקטאר פון א וואריטעטע טעאטער געביטען א שטעלע און בין באלד אנגעשטעלט געווארען מיינע האר ווענען געווען כורץ און איך האב נישט געקאנט ערקענט ווערען, האב איך אנגעהוירן א פערקע מיט בלאנדע האהר דאן האט זיך פאר מיר אנגעהויבען א לעבען פון אינערליכע און אייסערליכע קעמפפע, די דירעקטארען ווענען געווען צו מיר פרעדן, שארלאטאנס האבען מיך בעוואונדערט מיט בוקעס און מיט פארשלענע מיר צו קויפען טייערע קליידער און ברילאנטען אבער איך בין געבליבען ריין, אבער נישט ווייל איך האב א ריינע זעלע, גור ווייז מיין הערץ איז געווען פול מיט האס און לוקס נאך ראכע.

מאדריס: וואס? דו זאלסט אליין פון דיר נישט דענקען, ביי מיר ביסטו א ריין אונשולדיג קינד (קישט זי).

דזשעני: ערלעס הערץ, ויסער טייערער מאדריס (מען קלאפט זי הערט נישט).

(אויפטריט מ. מלך, מירל, בעניע, זאזוליע, הענרי מיט'ן קאפף ארונטערגעלאפט).

זאזוליע: דער פערניפטער! די צייטונגען האבען איהם פערניפטעט, אבער ער הערט די וועלט ווי די קאמף.

מ. מלך: יונגער מאן, איהר געדענקט איך האב אייך א מאל געזאגט, אז דיא ארבייטער וועלען זיך נישט לאזען פון אייך עביג ערנידריגען עקספלאטירען זיי וועלען זיך מיט אייך אפגעבענען ווי מיין טאכטער און מיין ווהן האבען אייך געוויזען, איך בין גערעכט?

זאזוליע: (צייגט אויף הענרי) ער האט א סימן אז איהר ווענט גערעכט.

מ. מלך: אז איהר ווילט עפס וואגען מוסט איהר עס מאכען שנעל.

הענרי: איך בעט אייך לאסט מיך דענען מיט מיסס... אייער טאכטער עמליכע ווערטער (אלע טרעטען צוריק) דזשעני, געכטען בין איך געווארען א אנדערער מענטש, איהר האט מיר געוויזען ווי נידריג ווי פערדארבעטן איך בין, און וואס פאר א טייערען אוצר איך האב אנגעוואוינען. דזשעני, דער סקאנדאל איז צוגעראגען געווארען דורך דיא צייטונגען דורך די נאנצע שטאדט, מיין פרוי האט מיך געקלאגט פאר שידונג!... און... איך... בין צוגעריעדען, דזשעני, איך האב א האלב מיליאן דאלאר און איך וויל זיך מאכען פאר מיין פרוי, פאר מיין הערשערין (מאדריס און אלע ווערען ערשראקען).

דזשעני: (מאכט זיך ווי איבערגראשט) איהר האט א האלב מיליאן דאלאר און ווילט מיך מאכען פאר אייער פרוי.

הענרי: ביי מיין עהרענווארט.

דזשעני: און איך וויל אייך נישט קענען!

מאדריס: מיינע טייערע! (דזשעני עפענט די טהור).

דזשעני: דער יונגערמאן האט נישט קיין האלבען מיליאן דאלאר, אדער ער בעזיצט איין ריין הערץ מיט ריינע ערלע געפיהלע, און ערלע גע-וויסען, אזא פערמענען בעזיצט נישט קיין קאפיטאליסט, געהט (הענרי אב) פאפא, דו האסט לאנג געווארט און פיעל געליטען, אבער זיין הייסער וואונש איז ענדליך ערפילט געווארען, זיין מאדריס איז אויף אונזער נאנץ לעבען, מיין מאדריס, מיינע ביטערע ערפאהרונגען האבען מיך

געלערנט, אז גליקליך קען מען נישט ניין דורך לוקסוס און רייכטום,
איין ענדל הערץ און ריינע ליעבע דאס איז דאס אמת'ע גליק.
מ. מלך : קינדערלעך, וויט גליקליך, איך קען קיין גרעסער גליק נישט
פערלאנגען, לאמיר דאנקען און לויבען גאט.

(ווען מען וויל, זינגט מען פֿרעהליכעס).

פארהאנג.

(ענדע פון שטיק).

